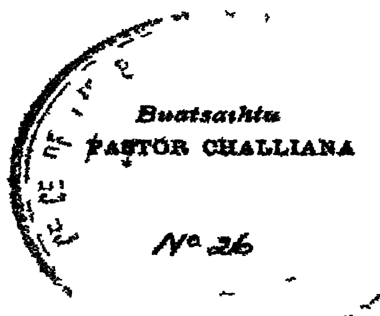
HMASANG

MIZO AWMDAN

111. Hmasang Mizo Awmdan - 1956.

HMASANG
MIZO AWMDAN

Buatsaihtu
PASTOR CHALLIANA

3rd Edition, 1958

PRINTED AT THE SOUTH LUSHAI MISSION PRESS.
1958

THUHMAHRUAI

He lehkhabu hi kum 1944 a Mizo rama Chanchin Ṭha lo luh achin kum 50 a tlinna Jubili kum hriat reng nana an chhuah Chhim Bial Kohhran Chanchin ' bung khat thu chhût nawn a ni a

Chanchin Ṭha chuan Mizo ram a hneh zan tâkzia hriat thiamna tûrin hmasanga kan pi leh kan pute awmdân te leh an rin dan te hriat phawt a ngai a chuvângin Chhim Bial Kohhran Chanchin buah chuan Mizo rama Kohhran awm hma thu tia bung khatna kha an ziak tel a

Nangni tun lai sikul lût rualhote hian hmasâng Mizo awmdân in hre kher mang lo vang a He lehkhabu hi ngun takin chhiar ula in chhiar pahin thu pahnih inzâwt zel ula Hmasâng Mizo awmdân kan zirah hian thil tha lo chîn tawh hauh loh tûr eng engtenge awm? tih leh Kan pipu nundân hluiah thil ṭha la chîn fo tûr eng engtenge awm ve thung? tih hi

Sêrkawn
19th Feb 1949

Zochhâwni pa

THU AWMTE

HMASANG

MIZO AWMDAN

— o —

BUNG 1

A RAM AWMDÂN LEH HMASANG NUN DAN

Mizo ram hi Assam ram zînga ram langsâr vak lo a dep vêla awmte pawhin hriat mang loh a ni A ram leu lam chu a dung lam mêl 200 vêl a ni a a vâng lam chu mêl 100 vêl a ni Mêl kil lia chhiar chuan mêl kil li 7230 lai a ni Mel kil li khatah mihring 11 emaw an awm He ram luahtu mihring hi kum 1901 a khaw chhiar khân mihring 82 434 an awm Tin kum 1941 khaw chhiar kha chuan mihring 150 000 lai kan lo ni ta a a leh hnih thelh kan lo ni ta tûn khaw chhiar hnuhnûng ber 1951 kum erawh hi chuan mihring 194 622 lai kan lo ni ta Chuti pawhin kan la thawl hle He ram hi tlâng ram zo khawsang a ni a Mizo kan inti a zova iwm mi kan nih avângin Tin, Mizo zîngah chuan hnam hrang kan awm thluah a chu mi zînga hnam ṭhaho chu Lusei hnam an ni a chûng chu lal chite nêna dawi sa kîlza thei an tihate an ni a Lusei hnama chhiar loh hnam hrang dang tê tê chu Lutawiho tih an ni a chûng chu awzia tia chhiar an ni Nimahsela a ram pum puia mihring chu Mizo hnam kan inti thei vek ang

Mizo rama awmho hian ram dang chanchin kan hre vak lo va kan hriat deuh berate chu min deptu Pawiho khi an ni ber a Chutichuan ram dang chanchin—finna te, hmasâwnna te hi a awm lo Mahni pi leh pu dan ang zêlin ṭawngkâ ngawtin thu an inthlah chhawng zêl ṭhîn Pi leh

pu dân anga an awm lohva an tih loh chuan mi dik lovah kan inngai thuai a Chuvângin upa thu chu a zahawm a pawisak fo tûr a ni

Mizo ram hi ram fianrial, hnam dangte nêna inchiahpiah lohna ram a nih avangin ram thianghlim a ni mihring pawh hri ṭha lo leh bawlhhlawh thuah chuan an thiang hlim Tin hnam fing lo chi si rilru put dânah chuan rilru fel tak pu an ni kan ti thei bawk An thil ngaihhlut ber ṭhin chu "mipa chu chu huaisen a ni mi chak leh taima an hlu Mipa fa a lo pian veleh hian, Mipa huaisen sai kâp tûr" an ti nghâl a chu chu upate malsâwmna a ni Sa kâp thei mi huaisen ni sela an duh ber a ni

Hmeichhia erawh chu dawi ber chan an chantîr a amah erawhchu hmêl ṭhaah man tam tak manah an duh a chuvângin hmeichhia an lo pian veleh hian "Se man tûr an ti ṭhîn a Mipain hmeichhia rêng rêng anna a nei tûr a ni lo hmeichhe rilru pu chu mi dawizep an ni a an rilru pu anga an hriat phawt chuan Puanfên fêng rawh an inti thuai ṭhîn Chutichuan hmeichhe ropuina ber chu hmêl ṭhat leh taihmâk leh la deh thiam a ni Mipa ta an ni, sum leh paia lei an ni, an in chhûngah thu engmah an nei lo sakhua pawh an nei lo mipa sakhua kha an sakhua a ni ve mai Hmeichhia leh chakain sakhua an nei lo" tih a ni Hmeichhe fa chuan kum li lek an nih aṭangin hnathawh an zir nghâl a tui an chawi a thingṭang an kuai a, in chhûng lamah hnathawh engkim an zir nghâl a Mipa angin an lêng an lêng ve thei lo, kawng engkimah hming chhiatna an nei hma bîk Thil engpawh danglam deuh hlek bîk anga tihna an neih chuan Hmeichhe tê tê tih a ni sêl

Mipa fa chuan naupan lai aṭangin huai an zir tûr a ni A zirna ber chu sa kah tum leh mi thah tum a ni Chuti chuan mi huaisen leh pasalṭha tih hriatna ber chu a sumhmun bangah sa lu tinrêng a intâr ṭhut ṭhîn

Mizo fate inzirtîrna hmun ber chu mahni in chhûng chaw thlêng hmun hi a ni Zîng chaw ei laiin pa berin a nupui a fanaute hnathawh dân tûr zawng zawng a rêl a a fateho a fuih a a zilh ţhîn a

Lal chi hrangte khân ropui zawk leh chak zâwk nih an duh avângin mahni chipui Lusei ngeite nên pawh an indo ţhîn a chu chauh ni lovin Pawite nên pawh an indo va Khaw tinah hian kulhin an inhung a râl vêng an insiam reng thîn Tin an va inrûn a a hnehtu an nih chuan an thah tam theih ang apiang kha nunau pawh thliar lovin an that zêl a a ţhente chu salah an man bawk An thahate lu chu an hâwn a sa kâp hmawng ang chiah bawkin an lawm a in lama mite pawhin an lo lâwm a an lo hmuak dur dur ţhîn Mi lu chu an târ a mipa naupang tê tê pawh an sahtîr a chu chu râl thattu anga ngaih an lo ni ve a huaisen nih an lo hlawh ve a ni Achângin rawlrahin an che ţhîn An dote khaw lamah khân pahnih emaw pathum emaw lekte pawhin an va kal a an khaw dai kiangah emaw an lovah emaw arukin an va châng a an hmuh apiang hmeichhia pawh naupang pawh an va that a an lu an lâwn thîn a Mi that apiangin chhâwn an tawn theih avângin huaisen pasaltha nihna a ni a an awh ber chu a ni Chutichuan Lusei râl emaw Pawi râl emaw hlauvin muanna rêng reng a awm lo

Amaherawhchu tualthah hi chu sual hian puia ngaih a ni thung a Thiang lova ngaih a ni fate thleng pawhin pawi na a awm thei Zû an ruih ngawt loh chuan inthah hi a awm lo tih theih a ni Inthah chu sawi loh zû rui lova inhau te insual ngawt te hi a awm lo hming chhiatna lian pui a ni

Mun tual lo that sela a thaha chhûngten a remchân phawt chuan thah ve an tum ang Chuvângin a inhum himna chu lal in a ni, lal ina a tlân luh a sût a vawn hman phawt chuan a him a ni, amaherawhchu lal bawiah

a insiam ta a ni Tumahin an khawih ve thei ta lo Chuta ṭang chuan a nupui fanau thlengin kumkhuain lal bawi an ni tawh

BUNG 2

KÛT

Kût hi Mizo ramah chuan mi zawng zawng nuam tih hun ber a ni A hun lo thleng tûr hi an nghâkhlel êm êm ṭhîn Kum khat chhûngin kût hi vawi thum a awm Pâwl kût Chapchâr kût Mîm kût

Pâwl kut — He kût hi naupang puala kût a ni Buh seng zawhah a ni ṭhîn A hun a lo thlen hma ni hnih ni thum vêlah kût sa an zawng a thang an kam a Chhûng tinin sa ei ngei ngei an tum Savate an va awh loh chuan âr tal talh tûr a ni Naupang an inchei a mi ṭhite ban bunte, puante an hawh a an inchei ṭhîn Kût ni tlaiah chuan chhûng tin nuten chaw ei thlêngin buh leh sa leh artui hmin sa an chawi chhuak a daikiang lungdawhah leh khawlai lungdawhah te an fate hruaiin an kal khâwm ṭhîn a Chhâwng an hnawt a buh leh sa chu an inbarh chiam a nula leh tlangvâlte pawh an tel ve ṭhîn Tin nu leh pa tep lungdawhah chuan zû te an in ho ṭhîn Tin pahote pawhin in lamah zû an zu ho bawk ṭhîn Chu mi zân chuan mi rethei ber pawhin âr an talh a an artui neih zawng zawng an chhûm a duh tâwkin an ei ṭhîn He kût hian ni khat ṭek a awh a ni

Chapchâr kut — He kût hi lo vah zawhah a awm thîn Puitling kût a ni a nimahsela lal leh upa leh naupang zawng zawng tân pawh tel theihna vek chu a ni A hma rei feah an lo ur lâwk a lal leh upaten zû an lo sa lawk chiam a Tin a ṭan zân chuan Pâwl kût ang bawkin lungdawhah tlaian chhawng an hnawt a mualah an chai nghâl a He mi ṭan zân hian tlaivara chai tûr a ni Chu mi zâna an tlaivâr loh chuan zau dangah an chai thei tawh

lo vang a thiang lo an ti chuvangin an tlaivâr ngei ţhîn a ni Mi zawng zawngin an uar em êm a mahni lo lâm an inti a Nulain an puan thûl khung tha ber an la chhuak a vakiria an khim a Tin tlangvâl pawh an inchei bawk a mualah an ding kual pup a an inkaihkuah a A laiah chuan khuang bêngtu leh seki tumtu an inzui a chu mite chu bia hriltu hruaitu an ni Chaina vêlah chuan mipa leh hmeichhe naupangin an saidawiûm tha berin zû leh khawizû an chawi a saidawiûm nei lovin mau ûmte hian an keng a chaiho leh midang tupawh an duh apiang an tulh a Naupangho hi chu an chai ve lo va chaiho zu tulh chu an tum ber a ni Nuam an ti êm êm ţhîn Dân naràoin zau thum leh ni thum an awh ber Chu mi chhûng chuan chhûn leh zân an chai thîn Chu mi kût zân chuan nupa intihtlân leh inhau leh thinur rêng rêng hi a thiang lo He mi hun hi mi zawng zawngin nuam an tih ber hun a ni Chuvângin tîtîah chuan hman lai Chawngtuia an awm laia an Chapchâr kût hi nuam an tih êm avângin an kût nuam tin hun an lo hai a favâng thleng rakin an lo chai a nakinah chuan buh seng tûr an nei ta lo va an khua chu an lo teh ta chiam a ni an ti ţi îu

Mîm kut — He kût hi vaimîm seng zawhah a ni ţhîn Mitthi pual a ni bîk Mitthi hnai thla thum la tling lo chhûngte chuan mahni in ţheuhvah zû an zû a chhang an siam a chhangpai te zû te mitthi tan an chhiah a ni thum hnuah chuan a duh apiang ei thian a ni tawh Mitthi hlim awmna in kher lo pawhin mitthi chu an chhiah ţheuh ţhîn Hei hi chu tahna kût a ni

MIZO KÛT CHI THUM LO CHHUAH ŢANNATE

Kût thu hi upa rau rau pawh khawchhak leh khaw thlang upate sawi dan a inang thei meuh lo Upa ţhenkhat chuan 'Kût hi Thlânrawkpa khuangchawi zawh vêla awm ţan a ni " an ti a, ţhenkhatin, ' Thlânrawkpa khuang

chawi hnu chhuan hnih lai rel hnua awm ṭan a ni, an ti bawk si a Chuvângin a awm ṭanna hun tak chu hriat chian theih a ni lo va, Fânai upa pathum sawi dân chu a inang deuh ber a mumal nei deuh bera hriata chu hetiang hi a ni

Pâwl kût —He kût lo chhuah ṭanna chu Mizoho thlang tlâk hma Ṭiau râl chhak lama an awm laia lal bik pawh an la awm hma a huai apiang hnam an lal laiin Kawlni mi pasal ṭha lalah a awm a chu mi lai chuan kum thum tâm a tla zâwn a a kum hnsah chuan an lo hausa tawntaw ta thung a an lâwm êm êm a An lal chuan a upate hnênah, Hei khawzing pathian a awm a kan lo hausa tawntaw ta a, buhchangrum hâra kan lo awm leh tak awâng hian a lawmpawm êm êm a kan khuaa rethei berte phena kan lâwm, tlaona tûrin buhchangrum leh sa ei theihna hun siam ila, in tinin âr talh ṭheuhvah ti ila ṭha mi ti ve lâwm nei ' a ti a A upate chuan ṭha an ti êm êm a, a tih ni tûr chu an sutir ta nghâl a ' Kum thum chhûng lai ṭâmpui mitthi tuara kan awm dama kan lo chhuah tâk avangin naktûk zânah in tinin âr talha chhûng kaw tinin buhchangrum leh arsa ei ṭheuh tûr a ni, kum thum chhûng ṭâmpui mitthi tla kha chhih nân tuu tlângau chu an sutir ta a

Tlângau thu sawi chu vântlângin an hriat chuan an lâwm hle a, atûkah chuan âr an talh ta sup sup a feh zai pawh chu an râl thei ta lo va awmni khamna siam ang mai an kirni ta a zû te an kai chhuak a hlim takin an awm ṭan ta a Naupangte lah chu an lâwm nasa khawp mai a.

Tin, kum chu a lo vei leh dâwn a vântlâng chuan chatianga tih leh rikru chu an pu ṭheuh mai a naupangho lakin kum thar leh hlân nghâkhlelin an sawi an sawi ṭhin a, Chutiangin kum chu a lo thar leh ta a, hauh pawh nî lo hausa leh ta bawk a Awm khâwmna apiangah tih

leh thu chu an sawi an sawi hlawm a Lal upa lêng khâwmho chuan lal hnênah vantlâng ngaih dân an sawi a lal pawhin a lo duh hle a sa ei ruaina zan chu an ruat leh ta a Pa pakhat phei chuan âr talh chauh pawh tâwk ti lovin vawkpa a talh ta a Chuta vawk talh hmasa ber chu Pachuau mi a hming Luseia a ni a A vawk talh sa chhimah mi tam tak a sâwm a zû an in bawk a, an zu nam chu a barh tein an inbarh ta a Hei hi Lusei vawk talh lo chhuahna a ni

He thil hi an dul zawng tak a lo ni ta a kum lo vei lehah pawh an ti leh ta a Âr talh chauh duh tâwk lovi vawk talh pawh an tam ta hle a Mahse vawk talh zîngah chuan mi pakhat lar bîk tak i awm a an khuaa vawkpa lian ber neitu a ni nghe nghe a Amah chu Tlau chhîp lama sam zial mi a ni a nimahsela chhîp lama sam a zial ve duh loh avângin hming thar an puttîr a Lutawia an ti mai a Hei hi Lutawi vawktalh lo chhuahna a ni hlen ta a He thil hi mi zawng zawngin an duhzâwng a nih avângin hausa se hausa suh se kum tin an ti ta zêl a A hming chu Sa ei ruai lzân an ti tuin Tin a lo rei deuh hnuah tlangvâlhovin buhpâwl an la a sakuh ulût sei tak an siam a buhpâwlin an khuh vek a a tâwpah sa an dah a bawkvaka lûtin chu sa chu an inchuh ṭhîn a Pa zu ruite chu an lut ta kut kût ṭhîn a fiamthuin chu sa dah chu Luh kût sa an ti ta a Kum dangahte pawh ennawm an tih avângin chu sakuh ulût chu buhpawlin an siam a an ti ta fo va a tâwpa sa dah tûr atân chuan sa tuihnai hnai an dah ta zâwk a Tlangvâlhovin Luh kût sa i zawng ang tih te an lo hmang ta a a reiah Luh' tih chu bâuin "Kût' tih a lo ni ta a ni

Chapchâr kut — He kût lo chhuah ṭanna hi Ṭiau râl chhak lama awm lai bawk a ni Sailo lal hmaa Kâwlmibo chak ber laiin Suaitlâugah an awm a tlangvalho chapchâr

ramchhuak lo hlawhchham hawte chu an hrilhaıın an zak êm êmın an hotupa chuan a hrıa a a hote hrılhaı hmêl pu chu a khawngaıh a, tıhlâwmna kawng a ngaihtuah ṭa a, heti hıan a tı a Naute u hrılhaıın zak duh mata che u, kan kal leh ang a, a lian ṭha ṭha a ngho seı seı kan la hâwn ang chu le Tûn ṭumah hıan hahzû pawh ka ına zu lovın mualah kan zu ang a, nula leh tlangvâl kan sâwm vek ang a keiın vawk ka thawh ang a nangnın âr in thawh ang a, hlim takın hahzû kan zu tûr a nı ' a tı a A hote chuan zahthlâk chu an tı chungın an hotu ruahman dân chu an awi der ve maı a Tıchuan ın an thleng a hahzû chu an hotu ruat ang chuan mualah ngeı an han zu ta a an hotupa chuan vawk a han thawh a, a hoten âr an thawh a, nula leh tlangval zawng zawng chu an sâwm a, mualah chuan zû te an in a ruaı te an ṭheh ta dar dar a, an hlımin nuam an lo tı ta telh telh a zu an nam ta bawk a an ınkaıhkuah a an sâwı ta dual dual a naupangte leh puıtlıngte pawhın an en ta huaı huaı a Tıchuan tlangvâlho chuan fıamthuın a entute chu Mın en duh chuan zû in chawı tûr a nı ' an tı a Lal upa pakhat chuan ' A nı ṭak e khaı keiın belpuı ka chawı ang a, nangnın beltê chawı rawh u hetianga nula leh tlangvâl hlımna hı a hlu ber alâwm naktûk thlengın tı sêl rawh se ' a ṭhiante hnênah chuan a tı a A ṭhıante pawhın an lo remtı hle a zû chu belpuı leh beltête chu an rawn hûng chhuak leh ta khup khup a An lal pawh chuan ' Sa lu hâwn aıın an ropuı alâwm, ka vawkpa sûm nga hı naktûkah eı leh rawh se a tı leh ve a

Atûkah chuan lal vawkpa chu an talh leh ta a an hlım nasa khawp a, mualah chuan nula leh tlangvâl chu an sâwı leh ta dûm dûm a an zu siak sate pawh chu semtua hlei an awm thei ṭa lo va naupanghovın tuıûmah an thâl a, an ınkaıhkuah pût chu an tulh ta den den a Heı hı zu ṭhing chawı nı chhuahna a nı Nuam an tihzâwng tak

a nih avângin kum tin he mi hunah hi chuan an ti ta zel a ni Kum a lo thar leh chuan ram chhuak awm lo mah sela an ti leh ta a A kum hmasa ai mahin an uar a, sa ei rual zân ang bawkin ar'e an lo talh leh ta a Pawl kût ang bawk khan an lo ti ta zêl a

Chutichuan he thil pawh hi kum tin an ti ta zêl a Kum khat chu chutiang an tih lai chuan Kâwlmihovin rawlrâl ang deuhvin an rawn bei ta thut a an hneh ta a Tichuan Suai khawpui leh Sihmun chu Kâwlmiho chuan an luah ta a Suai khawpuiah chuan Kâwlmiho chuan an tih dân te chu an ti zêl a Nakinah chuan chutia an chai dum dûm lai tak chuan Thlânrâwnhovin an rawn rûn ta thut a an tang tha hman lo va an tlân darh ta chum chum a an lal chuan Suai khawpui ṭeh darh ta chum chum chu a, ui tum êm a a lung a chhe bawk a hla a phuah ta

Pawl po cha cha hawng thawka
Kâw[illegible] ûoin
Ka S[illegible]ui leh ka lammual a nuam lo ve
Hnah[illegible]ing hmu uah sikruang pel
Thing ang ka tua
Kan thlunglû leh kawr silai tui ang an lak a ti
ta a

Hei hi chai hla hmasa pâwl a ni

Mim kut — He kût lo chhuahna hi upa tam tak pawh Sawngkhara leh Chawngvungi te nupa thua mi aia ni âwm sawi thei an awm lo va chuvângin he mite nupa thua mi hi mi tam berin an sawi dan a ni

Sawngkhara leh Chawngvungi hi naupan têt aṭanga khaw khata awmah mah inṭhenawm fo inkâwm ngeih tak an ni a an lo nulain an lo tlangvâl a an lo innei leh ta zêl a Nupa inhmangaih tak, engkim hlim taka thawk dûna ei dûn fo ṭhîna awm chu awmlaiin a lo ṭhen ta a Chawngvungi chu a thi ta a a pasal Sawngkhar chuan

a ngai êm êm a chaw pawh ei hlei thei lovin a awm a a chêr êm êm a Ni khat chu a lungleng a ţap a ţap a a ţap hlum ta a a thlarau chu mitthi khuaah a zuk kal a Chawngvungi mah a lût a ani chu hmeithainn a lo awm a a chêr êm êm mai a Sawngkhara chuan Aw Chawng vung eng tizia nge ni i va chêr êm ve le? ' a ti a Ani chuan ' E! chêr lozia ka ni lo ei tûr a vâng êm mai a riltâm rêng rêngin ka awm thin a ni chuvângin hiw leh ta la kan lova thlai rahte kha mi rawn pe ang che aw a lo ti a Tichuan a taphlum chu a lo harh a a thil zuk hmuh chuan a tilunglêng lehzual a a lo harh leh chu pawi a ti êm êm zâwk a A rupuia tawng te kha a hre reng a lova kal chu a lungngai si Ni engemaw ti chinah chuan lo lamah chuan a va kal ta hram a an nupaa an thlai chinte chu a lo rah ţhuah ţhuah hlawm a chûng chu a han hmuh huin a ţap a ţap a ţap chungin a lo va a phur haw ta a In a thlen chu n kawngka a kan chauh va a lungchhe lutuk chuan khua a hmu lo va a tlu lût rawk a a phur chu tuiûm hunna sîrah a bun ta rui a ţap chungin Aw Chawngvung i thlai chin rahte hi ei rawh le aw a ti a a thlai rah phurhte chu tuium kû ina sirah chuan a dah ta reng a

Tin ni khat chu fiavang lai a ni a ni tla tur eng mawi êm êm mai upain Nghavâng lunglên an tih ang hi a a in chu a rawn chhun êng sur mai a a han hawi vê a a nupui chu a ngai êm êm a a ţap a ţap leh a a lo taphlum leh ta a A thlarau chu mitthi khuaah a zuk kal leh a a nupui Chawngvungi chu hlim êm êmin a zuk hmu ta a a mah chuan thlai rah chi tin a hm b wk a a nupui hnênah Chawngvung i va ti nuvin i va hlim êm bêng thlai rah zozaite hi khawiata nge ini le ? a ti a Chawng vungi chuan ' Aw thau lo thei leh hlim lo thei ka ni hlei nêm bêng thlai rah tinrêng hi sangma mi rawn pêk kha nlâwm a ti a A taphlum chu a lo harh leh chuan a

lawm ta deuh va a nupuin Nangma mi pêk kha alâwm a lo tih chu a nilruah a awm ta tlat a Kum dangahte pawh a hun lo thlen apiangin tuifûm hûnna kiangah chuan thlai rah chu Chawngvungi tân a pe ta fo va Nakinah chuan a ṭhenawmten Sawngkhara tih dân chu an hmu ta fo va a tih chhan an zawt ta a E g tizia nge maw ni hetiang hi i tih fo ni le? an ti a Ani chuan a tih chhan chu engkim a hrilhfiah vek a Tichuan a hria apiang chuan an chhûngte thi kha an khawngaihthlâk bîk ang tih hlauvin an ti ve ta sup sup hlawm a kum tin an uar ta telh telh a an ring ta deuh deuh zel a tih loh theih lohvah an lo neih ta a ni

BUNG 3

ZÛ

Hmâu lua Mizo zu sak ber chu Zupui Rakzu Zufâng a ni Zufàng hi chu zu taktak a ga chhuar a ni mi ng lo va chhûngkhatin an chhawlhal chânga han ei hlek tûra an sak a ni a vântlang in ho atân a ni lo Nu leh pate hian an ei a tin naupang pawhin an ei ve thei Ruihna tham pawh a ni meuh lo Kawnglawng emaw f zû emaw an chhûm a d widun an phul a zu bel tê deuhvah an bilh a a duhin a bahin an ei a a duhin tui an pawlh a an hâwp mai ṭhin

Zupui —Hei hi hmân lai chuan an in ber a ni Tun lua zusawr tînzû an tih ang hi an ching ve lo He zû hi mi ma l ngawt emaw chhûngkua chauh atan emawa in tûra sak a ni lo Mi ti nin zu bêl an nei ṭheuh va chutah chuan zupui hi eng lai pawhin bêl khat tal chu bilh an tum theuh va Hun pawimawh engemaw a lo awm hun atâo an ti a inrâlin nân an nei re ng ṭhin a

Zû an in bian a chhan a awm deuh zêl Hah zû an ti a an ram chhuah hâwnte hian an in Sechhun ni te khuang

chawi ni te kût ni te chawngchen ni te salu lam te mitthi awm te khawhar lênpui ni te hian an in ber Tumahin mahni ngawtin emaw chhûngkua ngawtin emaw zû an in ngai lo An ṭhenawm khawvêngte an sâwm a a intu kha an lo pung deuh deuh va, a ṭhenin an zu bêl an rawn thawh a achângin an lei beih zêl a Nilêng zankhua te pawhin an in thin Tumah mahni ngawt chuan an inti rui duh ngai lo Ṭhiante induhsakna avângin an inleh a an intâwk a an iape rui ṭhin a ni Chu mi an ruih hun chu buaina lo chhuah ṭanna a ni ṭhin Mi ṭhenkhat mi chunga lungnih lohna lo nei ru renga khân he mi zu ruih hun hi an chang a an lo inhnial a an inbau sei ta zêl a a tâwpah chuan insualna taktak a lo awm a thisen te an lo inchhuah a achangin an lo intihlum hial a Tin zu ruih chhe deuh phei chu an in lamah an hâwng a, an fate an vêl a an nupui te an vêl bawk a achangin bungbêl chung ah pawh an ṭuan a an inchhûng thil tam tak te pawh an tichhe ṭhin a An intipachhe teih teih ṭhin Chuvângin zû hi sual chhuahna bul ber a ni Nu leh pa inbauna tichhuaktu nupa ṭhentirtu lei chawitirtu tual thahtirtu nirêtirtu rûkrûktirtu a ni kan ti lo thei lo va chuvângin Kohhran pâwl tiêmtê an lo awm ṭan veleh khân zû hi Kristiante tân chuan bân ngei ngei tûr a ni tih mahni chhia leh ṭha hriatnain an lo hre chhuak nghâl a in loh an lo intuk ta a Zû in bauh lova inbau leh insual an duh lova zu in hun atân tia an khêka chu mi bun chu thil sual tih nâna an khêk a nih chuan zû chu thil sual tihtirtu a ni ngei si a chuvângin zû hi sual anga lang chauh pawh ni lo suala leng sa a ni a Kohhran tân chuan in tûra infuih mi a ni thei lo Zû hi Mizo ngaih dân chuan inkawmho nâna hman mi induhs kna tih loh theih chu a ni lo Lal emaw, an ṭhiante emaw an ina an va thleu khân an dubsak tih entir nân zû an zûk ṭhin Rui khawpa an intir kha chuan an titlai tih a entir a Ei lam thuah

pawh ei sên loh khawpa ei tur a awm loh chuan kham lo anga ngaih a ni zêl Zû pawh luak bawrh bawrh khawpa an in chu tlai tih entîrna a ni

Rakzu — Hei hi anazawngin an in lo Lal leh upate hian inkawm khawm nân lal inah te an in ber ṭhîn a Achâungin ṭhian dun lek pawhin an in a mi tam tak an inko ngai lo Ruih awl tak a ni a a ruih pawh a nâ a chuvângin rui ohhe khawpin an in mang lo ve

Zulawm —Hei hi naupang puial bîk a ni Naupangho hian buhbûm tlêm theuhvin an khawn a an dêng a in khatah an noltlâknu an chhumtir a a lo bilh sak a A thlum hunah inna tûr in an ruatah chuan mipa naupang zawng zawng chu an insawm khâwm a hlim takin an in khawm ṭhin a Puithling tih ang ti ve thei anga an inngaih avângin an in duh ve a thil ti thei ve tak angin an inngai a achângin an rui ve bawk a nimahsela th l sual tih nan zawng an hmang lêm lo Kum khatah vawi khat emaw lek hetiang hi an chîng thîn a ni

Hmasâng dinin nula leh tlangvâl hian chhimasah te emaw ch wngchennaah te emaw tih loh chuan zû an in ngai lo Tin nu zîr g ih pawh lal khâwi bâwl upaho nupuite tih loh chuan an in ngai lo N upang phei chuan upaho zir gah te g reng an in ngai lo nul leh tlangvâl zu in hi thil zahthlaka ngaih a ni Puithlingho zu hmun leh ruai thebna hmuna naupangho tel ve hi zahthlâka ngaih a ni

BUNG 4

TLÂWMNGAIHNA

Hei hi thu ropui tak a ni A huam zau ngei mai Taihmâk te huai te chhel te thilphal te ngilneih te mahni hmasial loh te hi a huam vek a A hming ngawt pawh hi a mawi a ni Hei hi hmasânga pi leh pute ngaihsan ber pakhat a ni Nu leh paten an in chhûngah an fate an zirtîr

ber a ni ve a Mizo ram hian hei hi a uar êm avangin Mizo ram timawitu ber thîn chu tlâwmngaihna hi a ni Chhiat ni ṭhat niah mi tlâwmngai thiltih hian a timawi a a tinuam ṭhîn

Tlâwmngaihna hi a hre ve ngai lo tân chuan dâwt sawi anga ngaih theih an ni, an tih apiang chu châk zâwka ti angah an ngai Miin ei tûr pe dâwn sela "Ka châk lo ve, an ti a, an rilru tak chuan an châk hle a, an ril a ṭâmin an tui pawh a hâl hle a, nimahsela an tlawmngaihna avângin an eiin an in duh lo mai a ni

Khasi rama kan Mizo tlangvâl sikul lûtte chuan mi an thihin an thlân an lai thuai ṭhîn a Khasi ṭhenkhat chuan 'Mizo chuan thlân laih hi an châkzâwng tak a ni' an ti hlauh mai tih thu an sawi ṭhîn Thlân laihte chu a châk awm lo, nimahsela tlâwmngaihnain tha tho takin an lai a ni

Mizo fate hi naupan têt aṭangin tlawmngaihna an zirtîr ṭhîn Mite thil pêk apiang an la tûr a ni lo Miten ei tûr an pêk apiang an ei tûr a ni lo Chhuahvahnaah upaho leh tlangvâlte an chhuah chuan upate engmah an tihtîr tûr a ni lo va, an âwltîr zêl tûr a ni Tirh kher ngai lovin a ṭûl âwm apiang an hre nghâl tûr a ni Rama an va riah leh, tui chawi te, thing fawm te chaw chhum te chaw ei siamte tlangvâl tum vek a ni Thil engemaw insem tûr a awm leh, upain an thlang hmasa zêl tûr a ni Upa an phur a rih deuh chuan an chhâwl tûr a ni, an dam mang loh leh an hnungah an chhawm a zâwn ngai a nih leh, pakhat zualkovah an tlân thuai ṭhîn a pakhat talin an lo awmpui ang a Zâwntute lo thlen hma chuan an lo enkawl ṭhîn

Chhuahvahnaa tlangvâlho chetla hi upate hian an en ru reng a, tlâwmngai bera an hriate kha chawimawi ve an duh a, su hmunah emaw amah kha târlan an duh a a tel lo chuan su chu an in duh lo va amah kha tangkapui ropui tak sipai hnenaten Victoria Cross an hmu ang piala ngaih ropui a ni

Mitthi emaw dam lo emaw zawn tûr lo awm sela tlângau aw an hriat veleh zau lai pawh ni se ruah pawh sûr se au awmna hmun aṭangin an tlâu nghal a a zâwntu nih an tum ṭheuh avângin an inchuh vak ṭhin a Aohâng phei chuan dam lo thenkhat chu an tiohau zawk ṭhin Khaw dangte nêu an inchuh a kawng li kah te nasa takin an inbuan a chak ber khua nih an tum a dam lo awmna khaw thlenga an zâwn luh phei chuan chu mi khaw tân chuan zahthlâk tak a ni tlâwmthlâk a ni chuvângin kawng chanveih emaw lo lâk sak an tum ngei ngei tûr a ni Iuzâwn avângin khaw ṭhenkhatte chu lalte chenin inngeih loh phah nau an hmang a Mi zawn leh tûr awm teh se an ti a tlangvâlbo hi an inkau reng thin

Zualkova tlan — Hmasângin chhûngte leh ṭhiante hi lehkha inthawn a awm ve lo va lehkha leh lehkha tlânpuitu ber chu tlangvâl te mipa naupang te an ni a Khaw khatah dam lo emaw mitthi emaw awm sela a chhûngten khaw dang a an chhûngte ko duh sela tlai gval hi êuah emaw mipa naupang hnênah emaw an duh chhan an sawi phawt chuan rai g tak n an insiam a an tlan nghal ṭhîn Tin an chhûngte hnênah chuan a dam thei ang berin an va thleı a Mitthi chuan chin va thlen tûr an nih phei chuan A na hle a ni awm e nimahsela chah zawng a la chat êm lo ve an ti a rang takin an tlân chhuahsan lehnghal mai ṭhîn Ramhnuaia awm lai pawh in zualkova tlan ngai a nih chuan aia upate thu nghâkin tlangvâl emaw naupang emaw chu an inkau sa reng a tlân tûl an tih veleh rang takin an tlân nghâl ṭhîn

Thlân laih —Khuaa mitthi an awm a, feh tûr an khaih phawt chuan nausên hlamzuiha thi an nih si loh chuan mi zawng zawngin awm ni kham tûr a ni Mitthi inah chuan a ṭhenawm nu leh pa leh vêng hla deuh mi pawh nu leh paho chu an tlan lût a a chhûngte leh lainahote chu mitthi ruang bulah an ṭhu ṭhîn a, ṭap thei an ṭap a

mi nawrân in ei hônga leng lote kha pawn lêr thlengin an ţhu thin Mitthi chhûngte an nih ngawt loh chuan nau pang te nula leh tlangvâlte chu an awm lo Tlangval leh mipa naupangho chu thlân buatsaihin an liam thuai a tlangvâlin thlân an lai a, naupangin khaukhurhna tûr thingtuai emaw lui g emaw an pu a Nulain thing an khawn a tui an chawi a mitthi chhûngte ţanpui an ţûlna apiang kha an ţanpui ţhin

Tin mitthi thlaichhiah nân sial emaw an talh a A sa ei tûr hian tlangvâl thlân laite kha an ko ngei ang a nimahsela tlangvâl tân zahthlak angah an ngai a ei loh kha tlâwmngaihna zâwk a ni Tûn lai chuan, Thlân laite hraina " an ti ta zâwk mah a tlangvâl pawhin an ei breh ta vak lo ve Tin mitthi mah chuan nute pate khawhar lên pui tûr chuan an lût a zû te an pu lût a khawhar zaite sain an inkâwm ţhin Naupangte nên an inchiah piah nuai ngai lo Amaherawhchu tlangvâlhovin an riahpui tûr a ni An inthen hma loh chuan khawhar lênpui te inriahpui te a ni ber a Mitthi hi an thih achin thla thum chhûng chu an thlarau hi mahni in lama la chêngin an ring a chuvâng in chaw an kîl apiangin an ţhutna tûr hmun an kian ve siah ţhin a He mi chhûng hian mitthi chhûngte hi an inthawi thiang lo va chuvângin ţhenkhat chu rei lo tê chinah pawh an inthian mai ţhin Chu mi chinah erawh chuan mitthi khau mitthi khaw li m a pan tawh ang Tin inthawite a thiang tawh ang a an tlangvâl in riakte pawh khân an riah bosan leh tawh ang a in lêng te râltute pawh an awm lo tial tial ţhin

Ram chhuahnaah emaw, Vai zinnaah emaw tlangval kal sa rau rau zingah pawh tlâwmngaih chhuah tumin an inel ţhin a. Thiante thawh sa ei chu zahthlak a nih avângin san lamah pawh chaw chhum an tum a, atûk zingah an thiante thawh khalh an hlauh avângin achang chuan zan lamah an tho va, arûk têin mei an chhêm a tui an chawi a

Chaw an chhûm a an peih diam hnuah chuan an duh leh an mu leh mai a Han thawha ṭhiante siam peih sa diam hno ei chu a zahthlâk hle a Chuvângin hun dangah chuan chhûm ve tumin thuk bulah an mu ve tlat tawh ṭhîn a Chaw kîlnaah pawh upain a bâr hma loh chuan tlangval chuan an bar hmasa tûr a ni lo, chawhmeh pawh upain an lâk hmasak hma chuan an la hmasa tûr a ni lo

Tlangval chu an kham hnuhnûng tûr a ni lo ei ran, kham hma hi viak ṭha tlawmngai chhinchhiah a ni

Nulate tlawmngaihna — Hmeichhe fa hi tuitûm hnih zo an nih aṭangin in chhûng lamah chêt fel an nuten an zirtir ṭan a tui chawi thing phurh buh den buh ṭhâp chaw chhum vawk chaw pêk ar lawi an ti vek a chu chauh ni lovin an nu leh an pate hnathawh hlâmin nau an neih chuan an awm tûr a ni a Awin mai mai hun rêng rêng an nei lo An hun âwl dangah themlem an nei a puan tah an zir bawk a An lo tleirâwl a in lam sekrek zawng zawng an zute thawh ang an riwn thawk ve a mipa fa hi chu ram lama an chet loh chuan in lamah zawng in chhûng hna engmah an khawih lo Tin an lo pûitling a an nu leh pain lo la mah tuathawkin an chhawr ve leh ta nghâl a Fehnaah chuan tlangvâl lâwm an lo nei a an lâwmpate bubfûn leh tuthlawh te an phurh sak a tin tlangvâl puan bâl te an sûk sak a a ṭette an ṭhui sak ṭhîn a

Tin feh hâwn kawngah pawh an lawmpate thuamhnaw zawng zawng hi an phurh sak thîn a Zânah tlangvâlin nula an rîm chuan nu leh pa chan khumpui bul chuh lovin khumai lamah emaw chhuatlaiah emaw dawhthlêng bulah emaw an ṭhu deuh ber a Nula chu zanah pawh an awm mai mai lo va vawk chaw chhum pahin la an kai a achângin la an hlûm a achângin an sai bawk a Nung chang that leh la deh thiam chu an zir tûr pakhat a ni a Achângin tlangvâl tam tak an lêng a, arualin an haw kher

lo va, a hâwng tûr apiangte chu nula chuan, 'In va hâwng hma ve la lêng rih rawh u, tiin tawngkam ţhain an thlah zêl a Tlangvâl bengvar lo deuh ţhenkhat chu chhuatah an lo muhîl a zan lai thleng rak pawhin an lo muhîl a, nimahsela nula tlâwmngai tan chuan kaihthawh dân a ni lo va, an mut chhuakin muthlu muthlu mah sela an meng ţan ţan a Nakinah tlangvâl chu lo thovin hâwn tum sela nula chuan hmêl hlim lo pu duh hauh lovin La lêng rih ta che, an la ti ţâl a Rei lo têah khuan hmasa a lo khuang a, an han mu a ţhang khat emaw chauh an mu hman a, zîng thawh a hun mai a Mei an chhêm a zîng tui an chawi a an lo hâwng a buh an dêng leh a Achâng phei chuan chaw chhum nên an fâwm tûr a ni Hmân lai phei chuan an feh chhuah hun hi zîng tak a ni Ni chhuah tirh vêl hi tûkţhuan ei hun a ni ber a Chu mi ei zawh veleh chuan feh tûrin an chhuak nghal ţhîn Hmeichhe fa hian âwl hun an nei lo tak tak a Ram lama nula vâk chhuak chaw eite hmuh chuan Engtinnge heti taka thawk hah si an dam theih? tih tûr an ni Ei bawrh bawrh hi tlawmngai lo chhinchhiah, thil zahthlâk a ni Ei tlêm theih ber hi an tum a ni Nula tlawmngai, taima leh nungchang ţha chuan tuibûr pawh an zu chawt tûr a ni

Khawiilo chhuahvahnaahte tlângvâl emaw lo inhliamin awm sela na lo anga tuar an tum a 'Ka na lo ve' an ti zêl a, zâwn pawh tum lai mah sela an kal theih hrâm hrâm phawt chuan an duh hauh lo Nimahsela tlâwmngai mi bawkin dam lo chu an enkawl a, an chhawm rêng rêng ţhîn "Mêl khat kala phût luitu apiang che hnênah chuan mêl hnih kal rawh,' tih Lal Isua zirtîrna hi lo hre lâwk ang an ni.

Hman laiin nula leh tlangvâl hian natna hi vântlâng hriat loh theih loh a nih ngawt loh chuan an sawi duh hlek lo Hrisêl lo nih an duh lo Nupui pasal inzawn kawngah hian an fîmkhur êm êm ţhîn a, natna benvawn tê tak tê

nei pawh an ınlungten a an ınnei duh ngaı lo Mıte brısêl lohna emaw an bawlhhlawh emaw kaı hlauvın vaibêl leh tuibûr zûk pawh an ıntâwm duh lo va mı hnam hman laı pawh an hmang duh lo va mı sahrıak thih lai leh sam khuıh hman laı pawh an tawm duh lo Chuvangın kan pı leh pute kha hrı ţha lo veı kawngah chuan an lo thıang hlım hle maı

BUNG 5

ZAWLBÛK

Tlawmngaıh te taıhmak te thu awı te hı a chhuahna hmun ber chu zawlbûk a tıh loh theıh loh Mızo fate hı mıpa fa lek pheı chu an lo len deuh hlek hıan mahnı ın chhûnga chêng reı duh mı kan nı lo va Zîng aţangın tlaı thleugın an vâk bo va Mıpa fa êm hı chu engah mah ın lo tlâktlaı lo teh e ' tıh hı nu ân hla a nı fo va Chuvâng ın nu leh paten ın chhûng lamah zawng thunun hman leh zırtîr hman an nı lo Pâwn lamah an ţhıante zîngah chuan an aıa upa te leh an ngam lohte thu hnuaıah an awm zêl a an tırha an hnıal chuan an vêl zêl a Chuta ţang chuan an aıa upate thu chu hnial lovın an awı zêl a Mıpa fa tlêma an lo len deuh chuan mahnı ına rıah zahthlâkın an hrıa a Chutıchuan mı ınah an rıak a Tın an lo rawlthar a tlangval an nı tıh chhınchhıahna a lo awm a zâwlbûkah an rıak leh a Naupang hmıng an put chhûng zawng chuan zan tın zawlbûk thıng keuh tûr a nı a an âwl rûk chuan an aıa upate hremna an tâwk zêl a

Zan tın zanrıah eı zawh veleh rawlthar chın leh tlangvâl leh pa tam tak chu zâwlbûkah an lût a meipuı an han chhep a tlangvâlın naupangte chu an han ınbuantîr a, duh lo mah sela an tilui rêng rêng a Chuta ţangın thu awi leh chak an zır a lo nı a Chu mı zawhah a ţhen chu meı bulah meı lum aua an ţhu a a ţhen an bawk a, an tıtı a tlangvâl ţhenkhat an zaı a Achâıngın thıngte a lo tlêm deuhvın

emaw an thing fawm a lo huh deuh va a alh theih loh chuan naupang an han ko khâwm a a zan a zânin ruah sûr mah sela thing ro an zawn luihtîr thei

Zâwlbûk hi tlangvâlho awm khawmna ber a nih avângin rîkrum thuah pawh aruala engkim tih tlân theihna a ni Mi zâwn tûr emaw lo awm sela chhuakvâk zân thlenga la haw lo emaw lo awmin lam tûr tih thu emaw lo tlangau ta phut sela a rual puiin an tlânchhuak nghâl a inpeih sa veka awm an nih avangin an tih tûr lam panin an tlân chhuak dur dur nghâl ṭhîn a Tin sakeiin rante lo seh ta sela Sa a tla e an han tih veleh zan lai emaw khaw vâr dâwn emaw pawh ni rawh se a thim a thimin an tlân chhuak nghâl a sakei ran seh chu chhuhsak ngei ngei an tum a an chhuhsak ngei ṭhîn Chu mi chhuh sak loh chu tlangval tân tlâwmthlâk tak a ni He mi hmun atang hian tlâwmngaih te, taihmak te huai te an zir ber a ni

Achâng n zânah sakei kar an kam a a per hre hmasa bertu nih an duh a an beng an chhi ru reng a ṭhenkhatin rang taka mei an chhit nghal theih var turin phuai an mêt a mau phelsêp nêu an inchhawp ru reng a mut rehah emaw lo per sela a hre hmasatu apiang chu an tho var a huai leh tlâwmngai ber nih duhin mi ding pawh sawm chuang hauh lovin an tlân nghâl mai ṭhîn A hmun thleng hmasa ber nih an duh a mahsela upain Tumah kal fâl hauh suh u," an tih chuan an thu an awi tûr a ni

Zâwlbûk hi tlangvâlho rorêlna hmun ber a ni Nula nu leh paten an fanute avângin tlangvâl duh lohzâwng emaw lo ti sela an ina lo lêng tûrte emaw lo hnar ta sela an inkhâwm thuai a an vaiin an inthurual a an nu leh pate chu hremna an ngaihtuah a, an leika leh pawn bangte an ṭhiat sak vek a, an âr bâwmte an paih chhuah sak thîn He mi kawngah hian lal pawhin an hrem thei lo Nula pa chuan tlangvâlho hnêna ngaihdam dil nân zû belpui leh bâltê a theh chhuak tûr a ni Tlangvâlho hi kawng ṭhen

khatah chuan thu neitu ber an ni tih theih a ni Pakhat a lungawi loh chuan an inko khawm thuai a an ṭang rual a tualchhûngah chuan huai ber an lo ni mai ṭhîn An huai ngamna ber leh an ṭanrual theihna ber chu nula chhunga tlangvalin buaina engemaw a lo neih a thiam chang lo zawk tûra lo awm dawna a hriat aṭang hian a ni ber Kawng dangah chuan lal leh upate rorêlna chu an dodâl duh bîk lo Hotute thu awi kawngah chuan an ṭha hle

Rûkrûkte hi tlangvâl zîngah chuan a awm ngai lo tih theih a ni Thil zahthlâk taka ngaih a nih avângin kum khaw hmingchhiatna a ni a nupui hnawn nân pawh an hmang hial ang

Zâwlbûkah hian zân rei fe fe thlengin paho pawh hi an inkawm khâwm a hmasâng chanchin te mi huaisen leh mi tlâwmngaite thu te mi taima chanchin te thil thiang leh thiang lo—puithuna tinrêngte hi—an sawi a tlangvâl leh rawltharhote hian an lo ngaithla a chu chu an thil zirna hmun ṭha tak a ni a engkim hi upate thurochhiah zir chhâwn zêl a ni a Hmasang upate chuan chutiang chuan an lo ti zuk ni a upa thu zawng upa thu a ni nge nge ngai e an ti zêl a Chutichuan zâwlbûk hi inthu nunna hmun inzirna hmun a ni kan ti thei ang Zân dâr riat leh a chanve atanga dâr kaw vêl hi ' Tlangval lêng lên hun, an tih chu a ni a Nula awmna inah, mahni lên duh duhna hmunah an lêng ta vek a A mala lêng an awm a pahnih pathuma lêng an awm a, tam deuh taka lêng an awm bawk a An lênna in ṭheuhte chuan mitmei kawi an lo hmuh tûr a ni lo va an lo be ṭha seuh seuh tûr a ni, chutilochuan tlangval hi nuar mai thei an ni si a Nula hi zânah pawh hnathawk reng an ni a la kaih la hlûm la sai a ni ber a A hlûm leh a sai chu tlangvâl pawhin an va tihpui vê ṭhîn a Lêng hâwn hun' tih chu zân lai vêl a ni ṭhîn a an lêng hawng chu zâwlbûkah an lût leh vek a mei an han tuah alh hluah a, a ṭhen

an sai a, a ţhen an mai mai pawh an awm a Mutna an siam a, an mu nghâl ţhin Zâna tlangvâlho zunram thiarna ber chu zawlbûk kailâwn a ni nghâl mai Hriselna lam zawng an hre pha lo Chûng bawlhhlawh eitu chu ni te, vawk te, âr te an ni a Chhûn lamah zawng a lo fai leh tawh vek ţhin

Khâwiah pawh tlangvâlho hlîr awm khâwm fonaah chuan thil sual tih pawh a awl thei rêng a chutichuan zâwlbûk pawh hi Kohhran thlîr dâna kan thlîr chuan tlangvâl sualna hmun pâwngpawrhna hmun tawrawtna hmun kan ti thei bawk a

BUNG 6

THLARAU CHI HRANG HRANGTE

Ramhuai hi thlarau sualho mihringte hmêlma lian ber an ni Mihring ain thil an ti thei a Mihring chungah an duh duhin an ti thei bawk Chuvângin kan hlauh ber an ni Ramhuaiah luidungah te pûkah te khâmah te ngawdur puiah te thing kawrawngah te awm zêlin kan ring Mipa te, hmeichhia te naupangte pawh an awm Mihring leh an thil neih hi an ît a an nunna pawh lak sak an duh zêl An duh chuan mi an ti dam lo thei a, an thlate pawh a n mau sak thei Mihringin kan ngam si loh avângin anmahni tlawn nân, tihlungawi nân intihdam nân rana inthawi ngei tûr a ni. Achângin a hringhraain an inlar a, mihring hmêl ang puin ţheukhatin an hmu ţhin Achâng erawh chuan hmuh theih si lohvin an ţawng noh noh leh an au thâwm te an hre ţhin Achângin mihring hi an fiam ve duh a, thlâmte hi an rawn sawi nghîng vak vak a, thlama an riak an mathilh hlan te hian thun a lo theh chiam thin a "Daikiangah te hian liam kawn an nei a. Ram huai liam kâwn" an ti ţhin

Ramhuaiho hian tirhchhiah tam tak an nei leh chhâwng a, chûng chu ramhuai hmun tinah hian an awm Sihah te,

hnahthial hmunpui zîngah te bûngah te lungpui keh kâr ah te an awm a Thil nungah leh thil nung lovah pawh an awm thei vek Ramhnuai hi an ram a nih bîk avângin chhuahvah nite hian fîmkhur taka kal a ngai fîmkhur taka chêt leh tawng a ngai țawng thlahdah mai mai tûr a ni lo Kan chungah hian ramhuai mit chu a fu fur a chuvângin hlau leh khûr chungin ei thuah te in thuah te fîmkhur renga awm a ngai

Huai —Huai hi thlarau sualho mi tina thei chênna bîk deuh neia awm a ni ve a Mun lo an enin thing lu bûl emaw sih emaw luitea thingzung kai emaw bûng emaw zawng lu ro emaw a hmuh chuan chûngah chuan a huai awmin a rin avangin lovah a nei ngam țhîn lo Huai awmna kha a va khawih buai chuan a lo man ang a a tidam lo ngei ang Huai awmna chu tuiah te pûkah te thingah te, leiah te lungah te a ni a Chûnga mi chuan min tina thei vek a chuvangin chûng huaite duh lohzâwng chuan kan va awm dah ang e tih hlau hliah hliahin fîm khur a ngai êm êm

Thlarau —Mihringin Thlarau kan nei tih hi chu kan ring vek a Nungcha zawng zawng pawhin thlarau neiin kan ring Thlarau hi mita hmuh mi a ni lo va a awm ngei tih erawh chu hriat a ni

Ramhuai te huai te hi mihring chunga thu nei thei an ni a an duh hunin min sawisa thei, min tihlum thei Kan thil neihte ngênin an duh dubin min tidam lo thîn An chênna hmunahte kan va kal chuan min sawisa țhîn Chutichuan an lung tihawi nân rao engemaw tal kan pe tûr a ni kan inthawi tûr a ni, tin a ngen taka kha kan pêk chuan min tidam leh ang A lungawi hma loh chuan kan inthawi kan inthawi tûr a ni Inthawina sa chu apuma hlan a ni kher lo, a serh zawng zawng chu pêk hmasak ber tûr a ni Apuma hlan pawh lo ni sela inthawina rao hlana thlarau

kha an la ang Chuvangin sa serh pawh chu thlarau neiah kan ruat a ni tih a lang

Chutichuan Mizo sakhua chu ramhuai be mi ramhuai hnêna inthawi mi a ni Ramhuai hi bia ti mah ila, mal sawmna dîl tûra ṭawngṭai emaw chibai bûk tûra kal emaw a ni lo va amah hlauhtlawnna, intihdam duh vanga neih chhun leh sum sênga pêk a ni He mi avangin Mizovin Pathian chibai bûk awmzia tak tak hi kan hre lo Ram huai te huaite hi hlau rêng rêngin kan awm a ramhnuaiah chaw fâk dâwn ila kan ei kan bâr min thlîrtu an awm reng avângin kan ei hmain anmahni chu ei hmasaktîr tûr a ni a chuvângin 'Khua tlai' tiin kan chaw tlêmtê leh chawhmeh tlêmtê hi kan theh hmasa zêl ṭhîn

Khawhring —Khawhring hi ramhuai chi thlarau sual zînga chhiar ve a ni Mihring leh sanghain an nei bîk ṭhîn Mihringin an duh avângin neih theih mai a ni lo va khaw hringin a luhkhung a a kawchhûngah a awm chiih ṭhîn a ni Tumahin khawhring hi neih an duh lo thil zahthlâk leh hmingchhiatthlâk tak a ni Hmeichhiain an nei ber a, nula an ni duh bîk Achhûnga neite pawh an awm

Sanghal hian khawhring nei vekin an ring a An kah te hian a taksa an deh hnu chuan an lu an dek duh lo sam pawh an dek duh lo chutilochuan sanghal khawhring hi an kai ve mai ang

Khawhring nei hriatna chu hei hi a ni Vawilehkhatah mi a pum a lo na thut a a tal a tâl a rei loteah a lo ṭawng chhuak a 'Chu mi kha mi chu kan ni chu mi kha mi chu ka duh," a rawn ti chhuak a Chuta ṭang chuan a puha kha khawhring neia sawi a lo ni ta Tin, khawhring ṭal thiam an zawng a an han tai a achâng chuan an dam hlauh ṭhîn Chu mi pum nâa chhûngte zînga mi an pa berin emaw khawhring chu a vau va silai nên chem nên 'Chhuak rawh' tiin silai a kap a chem chuan kawngka biangte a sât vak vak a A vau chhuah tak pawh

an awm bawk ṭhîn Khawhring nei hi nupui pasal ih pawh an duh mang lo Kan sawi tawh angin nula an ni duh ber nula zîngah pawh nula hmêl ṭha tak an ni duh bik Achâng zawngin mitsîk avangin nupui pasal leihnawntir duh avangte pawhin an mpuh duh bawk ṭhin Khawhring nei awmna khuaa mi chu ei leh bâr kawngah te an fîm khur ṭhin mi thil neih an ît avângin an pum an tihnat sak vak ṭhîn a nu leh paten an fate khawlaia thil ei te an khap a Khawhringin a ei ang che u an ti thîn Khaw hring nei hi mi tinin an teu an khawhring kai ve mawlh an hlau va chuvângin an sahriak thih lai te an samkhuih te an hnam te an tawm duh lo Anmahni chuan an nei tih pawh an mhre khan ... mihsela dam lo ṭawng chhuak khân K... ni, ... sawi chhuah tawh miau avâng khân a ... chu mihringa kha a ni tawh lo va a chhûnga ramh... awma kha a ni si a awi loh theih a ni tawh lo Khawhring nei zing ih pawh mi ei zing mi an awm bik a an lo ... hle mai a a tâwpah chuân lal hnawh chhuahte pawh an tâwk ṭhin Chaw leh thil dang pawh ei dâwn apiang hian Chhuak rawh an ti a an ei tûr tlêm an theh zel Khawhring zawng an ... êm êm a mite thil ei lai hi ei ve chakin an lo thlîr reng ṭhîn a chuvângin thiar zêl tûr a ni

Lasi — Lasi hi thlarau ... theih si loh ram hnuaia chêng mi an ni ber ... hnuai anga ngaih chu an ni meuh lo va khuavâng ang deuhva thlarau thaa ruat an ni Nula hmêl ṭha tak tak aruala ramhnuaia chêng an ni Ram sa zawng zawng chungah thu an nei a an duhsakate chu an kahtir ṭhîn Tlangvâl ramvakte hi an hmu reng a diar vâr khima lui dung an han zawh a silai nên an han per kai thauh thauh an hmuh chuan an lo ngaizâwng a neih atân an ît êm êm thîn

Lasi hi mumanga hmuh mi an ni Mumangah hian tlangvâl chang ni lovin, pa pawhin an lo hmuha an lo

inkâwmho hian an dubzawng mi chu nula chuan an lo thlêm a Mi nei rawh sa i duh apiang ka kabtîr dâwn che nia, ' an ti a Nimahsela neih meuh zawng an nei lo va induh tawnna erawh chu an nei a an lo inzawl a chutiang mi chu ' Lasi zâwl an ti a Sa pawh an kâp thei ngei a Tin Lasi pitar pawh an awm a mihring hi an thlêm ve bawk Ka thu ang leh ka duh ang zêla i awm chuan kei pawhin i duh apiang sa ka kahtîr ang che an ti Min chu chu rem an tih chuan Lasi chu a zâwl a lo ni A tiam ang ngeiin sa chu a kahtîr a kabtîr mai Tin sate a lo kah theih tak loh veleh a Lasi zawl khân a ngaihsak ta lo a ni ang e tih a rin avângin Lasi khâl a hmang tûr a ni Tin Lasiin a lo chhâu chuan sa a kâp thei leh ang

Pathian— Mizo biak ber chu ramhuai a nih avângin Pathian hi kan hre chiang mang lo A hming hi erawh chu kan lam ve fo

Pathian hi awm ngeiin an ring a amaherawhchu eng ai g nge a nih a engnge ni a tih ber ţhin tih erawh, zawng an hre chiang lo Mihring leh khawvêla thil awm zawng zawng leh lei leh vân khi Pathian siam chu a ni vek Engkim hi a hmu a a hre vek bawk Vân bla takah khian a awm a ' Chung Pathian ' an ti Aohângin Pu Vâna an ti Engkim chungah hian thu a nei a mi ţha a ni a mihringte hi min sawisa ve lo va chuvângin a hnêna inthawi ve pawh a ţûl fo kher lo Mite humhimtu leh malsawm saktu a ni Hlauhawm hmuna awmin ' Pathian a tha ang chu zah a ngai ang chu ' an ti ţhin

Thawnthuah chuan vânah khian Pathian hming pu ve si, vân chung nula te Pu Vâna te awm in an sawi a Ruah a sûrte hian Vanchung nulain a tui chawi a tlûk buakpui a, leian hian a lo bua a ni an ti a Tin khawpui ri te hi " Pu Vânan a thlêngpui a hnûk ri a ni " an ti ţhin

Pathian chu pakhat mipa niin an ring Pawihovin " Khawzing Pathian an ti ţhîn Chuvângin Pawi leh

Mizo hi inawm pawlh deuh leh ngaih dân inang deuh kan ni tih a lang

Nu leh pa inkawp thiam taka awmte hi Pathian sam suih an ti thin Vânneihna te hlâwkna te an lo neih hian Ka Pathian i tha an ti a vânduaina te beisei aia tha lo deuh te emaw an lo tawh chuan Ka Pathian a ţha lo an ti thin Mihringte chungah hian rorêl hle anga ngaihna a tam a nimahsela an rilruah ngaih pawi mawhna awng an nei êm em lo

Pathian zawl ropui tak lei leh vân chunga rorêltu thil engkim siamtu a ni tih zawng an hria a nimahsela mihringte chungah hian ang angin ngo ro a rêl ang a engtia bik tur nge engtia zaha pawisak tûr nge ni ang tih zawng an ngaihtuah phâk lo

Khuanu an tih hi Pathian tihna ang a ni bawk An lam zin pawl a ni Hlaah pawh

Engating e chung Pathian khuanu lengin
Tuanna tlâng dang tûra min siam le ?

an ti thin Humhimtuah an ruat kin tih ang khan Khuai un min bual ang chu an ti thin

Tin Khua chawi tih te Khua leh vâng a awm ang chu an tih hian Khua chu Pathian an lamna a lo ni bawk a tin Pathian ni meuh si lo a hnuaia mi angah an ngai bawk

Pathian hi zaidam tak leh tihthiurim theih loh hiala zai dawh thei nia an rin avângin tinatuah leh hlauh vanga tlawn tûrah an ruat lo va Chuvangin Pathian an tih hnênah hi chuan an inthawi zing lo hle mai

BUNG 7

INTHAWINA

Inthawina hi Pathian hnêna inthawina leh rambuai hnêna inthawina a awm a

PATHIAN HNENA INTHAWINA — Hei hi chu dam loh vânga inthawi pawh a ni lo va sakhaw hmanna a ni ber

Vawktea Inthawi — Hei hi ina tih mi a ni Vawktê pian ţha tak an zawng a Puithiamin haitein tui a keng a vawktê chu a chelh bet a puithiam chuan haitêa tui chu a han hmuam a vawktê chu a han phuh sang sang a Heti hian a han chham a Pathianin chunga Pathianin vana Pathianin vân dum kâra vân rang kâra Pathianin ka zeltluang hi lo chhâng ang che ' tiin Chu mi zawhah chuan vawktê chu a han vawhlum ta a A serhte chu bûr kehah an dah a pâwnah an khai thîn Achângin sangul an phun a chutah chuan an khai thîn He mi sa hi hmeichhia chuan an ei thiang lo mipa erawh chuan midang an chhûng zînga mi ni kher lo pawh an chipuite an nih chuan an ei thei vek a ni

Hnuaite —Hei pawh hi Pathian hnêna hlan a ni vawk tê bawk a ni Kawmchârah pathlang lamah an talh a tap an chhep a an chhûm a chu mi hmunah bawk chuan an ei ţhîn A sa chu chu mi zâwnah chuan ţhehlanah a dahna an siam a chutah chuan an chhiah thîn He mi sa hi chu hmeichhia pawhin an ei thiang

Hnuaipui —Hei pawh hi natna avânga inthawina ni lo Pathian hnêna pêk bawk a ni a sakhaw chhuina a ni Vawkpuna an hmang thin A chham hla chu heiang a ni ' Pathianin thuah khata min ka chhûrpui (vawkpui) hi lo chhâng ang che thuah hniha min ka chhûrpui hi lo chhâng ang che

Lei hi thuah tam fe awmin an ring a thuah sawm thlengin an chham a a thuah sawmna chu Thuah hrâta min ka chhûrpui hi lo chhang ang che an ti ţhîn A sa chu anmahni chi tawh phawt chuan mipa pawh hmeichhia pawhin a duh apiangin ei a thiang vek a ni

Vawkpa talh (Vawkpa sut nghak) — Hei pawh hi dam loh vang a inthawina a ni lo Vawkpa hi Lusei dânin engmah lovin an talh mai mai lo Sadawtin a chhamphual ziah thîn Tin vawkpa an talh chuan talh chhan awm chuang lovin vawi hnihte an talh a a vawi thumnaah chuan dawii o kaihtheh emaw intumphit emaw a tel thîn

Intumphit — Chutia vawk an talh chuan mauthei kut zungchal tiat leh a chen chhuh pathum an tan bial a chhêm rik theihin an siam a chu chu a tum thiamin an tum thin a an hla sak chu hei hi a ni

Kâwli chu zep chu zep
Pi Kawli chu zep chu zep

tiin mauthei chu an chhêm ri a a ri inchhawnin chu mi hla chu an tum thin a ni

Vawkpa an talha an thiam hlate chu mi nazawngin hriat phal a ni lo vi puithiam chaubvin a hria a a fate erawh chu a rochun thei Chung an thiam hlaahte chuan hman laia an lo awmna leh an chhênna hlui khawchhh k laina mi te tlâng leh hmunte ai chham tel mai mai a ni Seipui d i vel a tlâng te Lamzi l te Mualchhip te Mulên te an chham thin chung hu Thlang an lo tlâksan tâk tlangte a ni Tin vawkpa a gum chu sadawt chan pual a ni

RAMHUAI HNENA INTHAWINA —Kan sawi tawh ang khân Mizo hi ramhuai bia kan ni a kan biak chhan chu mihringte chungah hian ramhuaiin thu a nei a min tina ţhîn a chuvângin hlauh vânga tlawuna tihlungawi tumna a ni ber a Ran talh hi ramhuai hnêna pêk a ni ber a chu mi ran talh thlaran chu ramhuai chuan lo la tûrin an chhamphual a ni a chuvângin a serh an pe thîn a ni An dam loh tawh phawt kha chuan ţûl awmin an ring zêl a a tûlna ang apiang chuan inthawi tûr a ni Inthawina chi hrang tam tak a awm a A pawimawh deuh leh a langsar zual deuhvate chauh sawi ila

Khal — Khâl hi chi hrang tam fe a awm Khal tluang te khâlpui te khâl chung te khâl chuang te khâl chuam te kêl khal te ar khâl te arpui hâng khâl te vawkte khâl te van chung khal te hmâr khâl te lasi khâl te sa khal te an ni

He inthawina hi tlanga ramhuai mihring thlarau khâl ṭhîntu awmin an ring a dam lo chu a thlarau khâltu ramhuai chu an bia a ni ber Dam tûrin mi that sa kâp tûrin lo khâl rawh se an tihna a ni

Kêl khâl atân chuan kêl tuaun an inthawi thîn Kel chu an ban man a puithiamin thiam hla a ban chham hnan ta a

Khalin ka mualhawih (kêl) hi lo chhâng ang che
Liana khaltu hian ka mualhawih hi lo chhâng ang che
Lurhpuia thovin ka mualhawih hi lo chhang ang che
Ṭana thovin ka mualhawih hi lo chhâng ang che
Ṭanhala thovin ka mualhawih hi lo chhang ang che

tiin Tin an awmna vêla tlângte chu an chham zêl bawk a

Finu chawiin rawn khâl ang che
Fapa chawiin rawn khâl ang che
Mi that sa kâpin rawn khal ang che

an ti

Tin inthawina thin leh lung leh a nak vun chu sa serhah an pe ṭhîn patêah buh an dah a chu mi chungah chuan sa serh chu an dah a tuiûm huona bulah an bung a a chungah chuan tûlin a lu chu thingse hnah nên an tar ṭhîn

Khâl au hman hian mikhual rêng rêng an thawiate chhûng chuan an biak a thiang lo va, pûm pawh an tlawh thiang lo, thei thûr ei pawh a thiang lo ni thum chhûng chu thiang lova ngaih a ni

Ar khal atân chuan âr hluisenin an hmang a hmâr khâl atân chuan âr hluingovin an hmang a vawkte khal atan chuan vawktêin an hmang a vânchung khâl atân chuan âr hluisenin an hmang

Daibawl — Hei hi khawsika nâ thawina a ni Chu dam lo tinatu chu tuihuai leh ramhuai a ni a Daibâwla inthawi hian chu mi huai pahnih chu an be kawp a ni Huai pahnih bia an nih avângin bâwlhlo pawh bu hnih a duh ţhîn

Tui huai atân ârpa a ni a ramhuai atan chuan arnu a ni An talh hmain puithiamin bûr chhêm rîk a han chhêm ri vak a Chibai a han tiphawt a Tuia miin ka hluikhuang lo chhâng ang che rama miin ka puihâng lo chhâng ang che a han ti a Tin lênglep te theibial te rawhchhehte leh a bawlhlo dante kha a han chham tel a tin ar chu a vawhlum a a sa chu ram hnuaiah chuan an chhûm a an ei a an haw leh a A bawlhlote chu deh thiang lo a ni ta

Khua leh Chawm — He inthawina hmingah hian a bâwlhlo a tam êm êm avângin bâwlhlo tam an ti mai ţhîn Naupang kaih thawina a ni Naupang an kaih hian a sualtu awm niin an ring a achangin kaih tih aiah Sual naupang sual an ti thin Chawm sualah an puh ber a chawm hi phûng a ni He mi thawi r ân hian vawktê te ârpui hâng te âr hluisen te a ngai A thawitute pawh puithiam nên pasarih lai an ni tûr a ni

Naupang tlawh loh lamah daipawn fianrial deuh takah an kal a an kal hmain a dam lova chu an han chhamphual hnan a an kalsan ta a Ramhnuaiah chuan hlumin mi hring lem an din a kut tum tia lain an thuttîr a, chu chu chawmnu lem chu a ni Tin puithiam chuan

Naufualnu Naufualpa puk kîlah lo ţang ang che
Liana lunglai mâwlin lo thawk che
Lui chhuk tumbu rawn sâtthlanu sât thlapa,
Sapheili hi lo chhâng ang che
I lo thawk thei tawh lo vang

tiin a han chham a Vawktê chu a han vawhlum a a thin chu a helin hlum milem kha a seh kawhtîr a a luah a

khumtîr bawk a a kiangah chuan sumbul leh kâwngkaw rawi a dah bawk a Chûng chu chawmnu hnêna inthawina chu a ni

Tin khua hnênah khân ârtê kha a han ti ve leh a mau chem lem pasarih a pai atan changêl kâwr a hmang a, tin fei lem pasarih phaw lem pasarih nen theibial pasarih nên rawchhe pasarih nên chûng chu khua hnêna pêk chu a ni Hêng lo pawh hi bâwlhlo chu tam tak a li awm

Hring —Hei hi kal thei lo mi chak lo tha kham te ngawr te thawina a ni

Ui hring —A hmasa berin a ngul atân khiang tuai an pu a a bul chu a pil an thel a leika thlang lamah an phun a ui chu a nghâwngah an han zai thî a thlengin a thî chu an han dawh a dam lo chalah leh a kutke hmawrah leh a thinahte chuan an hnawih a fian pui khat an intîr bawk a khiangah chuan a thi chu an tât bawk a a lêrah a lu leh a ke leh a mei an târ thîn

Khuavang hring —Ui emaw âr emaw vawktê emawin an ti thîn A ngul chu thingse tuai a ni a leika chhak lamah an phun ṭhîn A sa serh chu bûr tan bunah an dah a laobhumin an khai a thingse ngulah chuan an târ thin a ni Tin a ngul bul chu a pil an thel ve a an inthawina thisen khân an zût sen zual ṭhîn

Arte hring bân —He inthawina hi natna inthawina a ni chuang lo va nausên an lo pian hian ni thum hmêl an hmuh veleh a bawrh then nân an ti thîn a ni Hnahthial hian vut hi an fûn thliah a sumhmun bang thlang chhûng lamah an târ a a kiangah chuan ârtê nung chung hi a kamaîr an zai thi hlek a a ringah hmawlhin na lo deuhvin an chêp tâng a bangah chuan an thiat thin a A tal a tâl a a chiap a chiap ṭhîn a Naupangin an hmuh veleh an la thuai a an vulh a âr chuamah an nei thîn

Hêng inthawina hi a lâr deuh deuhvate a ni a a dang pawh tê tham deuh chu a la tam mai

BUNG 8

SAKHAW LAM

Kawngpui siam

Kum khatah kum tin kawngpui siam a awm Buh tuh zawh veleh hian sa an kaha an awh theih nan sa mal sâwmna tûrin kum tin vawk leh ar an talh thlâk ṭhîn

Vawmbrui bi an kual a kawtchhuahah kawng laiah an dah a a laiah vut an chhûng a an rin ker chu an talh a a sa an ei zawh chuan an hâwng a An hâwng chu lal inah an lût a sumhmun an thlemin ngaih thatna lam apiang te hnam hming chhâlin Khual ṭha kan lo thleng e Puntê kan ni punna kan hâwn Rawitê kan ni sakhaw rawina kan hawn Khawlhring kan ni hrinna kan hawn kawng mi hawn rawh u an ti a Tin inchhûng ami chuan kawng an lo hawn a Khawinge in mi lû leh salu hawn chu ? an lo ti a Anni chuan an hâwn dawn khân lungte pathum em w an rawn hâwn a chu chu in han phawrh a Hei mi lu hei sa lu an ti a Anni chuan an lo lâwm a

Atûk zîngah chua i k wtchhu bi a an vut phul kh a an va en a sa hniak ang a lo awm chu n Sa lu a thleng dâwn an ti a an lâwm a mihring hniak ang a awm chuan Sirthi tûr kan awm dawn an ti thin

Kawngpui siam dawn bian Awm vek tûr tiin an tlângau va Mi khuala zin emaw rimchhuak emawte an tihsan chuan an thin a ur a Khua i awm ve atan min duh lo a nih hi an ti a an pêm thin

Fano dawi

Kum khatah akhaw vântlâng tâna buh leh bal thawina Fano dawi tih bi a awm ṭhin a Lal inah an buh zem bulah hian ar hâng an talh a a serh chu an pe a An tih dâwn ni chuan tuma feh an phal lo va awm ni an siam thîn a An fano dawi a ṭhat ṭum chuan buh zîk a bring an ti

Puithiam

Puithiam hi chi hnih a awm Pakhat chu sadâwt an ti a, pakhat chu puithiam hrim hrim a ni a, bawlpu an ti bawk

Sadâwt — Khaw khatah pawh hian hnam hran tam tak an awm thîn a chûng chu sa biak hrang theuh nei an ni a Chûng chuan mahni chi theuh sadawt an nei thîn Chûng chu mahni hnam sakhaw puithiam an ni a hnam dang sadâwt chu an aia hnam tha zawk Lusei sadâwtte pawh kha an hmang doh lo Hêng hi dam loh avânga rawih pawh a ni lo va sakhaw hmanna apianga rawih mi an ni Hêng hi pathian hnêna hlântu puithiam ang an ni a sadâr an hlawh thîn Sakhaw biakna a ni

Puithiam — Hei hi rambuai hnêna inthawina hlântu a ni Khaw tinah hian pakhat tal chu awm ngei tûr a ni Khaw lian deuhvah chuan tam deuh pawh an awm He puithiam hian inthawina nawi zawng zawng chungah thu a nei a, mi an dam loh veleh an ko va ani chuan dam lo mar chu a han dek a a han ngaithla vêl a tûl a tih sak apiang kha a chawh a a chawh apiang chu an awi tûr a ni a, an ti ngei tûr a ni Thil serh hlântu an ni a mi zawng zawngin dâktor anga kan ngaih mi pawimawh an ni Hei hi bâwlpu kan ti deuh ber thîn a hmasâng chuan awze mi an hmang deuh ber thîn

BUNG 9

MITTHI KHUA

Kan sawi tawh angin mihring hian thlarau kan nei a, ram sa te, rao te, rannung te, thing leh mau chenin thla rau nei ve vekin kan ring a Inthawinaa kan thihlan leh chhiah ap ang kha a thlarau chu lo la zêl dâwnin kan ring a ni

Mitthite hian khua neun an r ng a lei hnuai lamah hian awmin an ring Mitthi khuaah chuan mitthi zawng zawng hi an kal ţheuh vang a mihring taksa ang hi pu lehin an dam laia an khawsak dan ang hian in leh lote an la nei zêl ang Chu kh w thleu nima chuan Pâwla kawt a awm a Pâwla chuan sairawkherh hian pui hi a nei a mit thi khaw lam pan lo kalte chu a lo hmu zêl a a kawt chu tumahin pumpelh theih leh hel theih a ni lo va Pâwla chuan a gun t kin a lo en a mipa an nih leh nula ngai leh ngai lo chu a lo hre zêl a Hmeichhia an nih leh tlangvâl ngai leh ngai lo chu a lre bawk a Ngaih nei hauh lova thi chu a r me a pain Pawl chuan a lo sai vak thîn a Chuvangin hla a p wh

Di nei lo Pâwl in a sai an a

F am nih ila min sa bil t awh hl i l awng e

Ka r êmrâ g puan tial ka di z w ina

an ti thin

Tin mitthite chu mih ri l haw ak ang a khawsa nun an ring a chuangin a lem a g dauhva a la na chu a awm bawk Ho kh wvel tia ni zawk hi mitthi reh ch an rua t Mitthi v i ni i uih zawng til mitthi saw awm an tih te i m n t i h chuan a lem vek an ni

Mitthite chuan i i p wh an thawk tawh lo va zû ina lâm dur dur rengin a ni an awm i tih rin dân ţhe kh t chu a ni

Tin khawchh ak l mpang khi mitthi kalkawng nun an ring bawk Rih dilah khian an kal ngei tûr a ni, chuvâng in mi an thih hian Rih tlâng a ham ta an ti thîn

Mitthi khaw k lkawng h huan Hringlang tlang a awm a chuta ţang chuan khawvêl hi an thlir a an lung a lêng êm êm thîn a nakin d uhvah chuan chu mi T âng piaha Lunglo tu chu ai han in a, Hawilo pâr an lawn a an beh bawk a Chu veleh khawvêl an ngaihna zawng zawng chu

a reh ta vek a, hnung lam hawi leh tawh lovin an kal ta zêl ṭhîn a Mitthi an thih achin thla thum hmêl an lo hmuh hian mitthi chhûngte chu an inthian tawh ṭhîn, chutiloehuan inthen hmain inthawi ṭûl hle mah sela an inthawi thei dâwn si lo va

Tin nute hi raicheha an thih chuan an tân mitthi kawng kha a hnawk êm a, kal a harsa hle mai Chuvângin a kawng chu amahin a sutkuak chawp theihna tûrin hreipui an phûm tel ṭhîn Nau chunga nu an thih hian a fa sên chu damin hring mah sela, a dam zawh an rin loh avangin a nu chu an delhhlumtîr nghal zêl ṭhîn

Tin, nausên an thih hian an kalna kawng mahniin an la sawn theih loh avângin artui an hûmtîr thîn Artui chu mitthi khaw kawngah chuan a lum biang biang ang a chu chu nausên tê chuan a zui zêl ang a mitthi khuaah an zui lût ang

Pialrâl

Pialrâl hi mitthi khua chu a ni ve a He hmun hi he dam chhûnga mi neinungte leh mi thiltitheite awmna bîka ruat a ni Mi narân awmna, mitthi khua aṭanga hla vak lovah awmin an ring a Chu pialrâla awmte chu an nuam êm êm mai a, hnate pawh an thawk tawh lo va faisa ring ngawtin an awm der der tawh a ni

Chu pialrâl chu thangchhuah nu leh pate chauh awmna niin an ring a In lamah emaw ram lamah emaw thang an chhuah ngei ngei tûr a ni Pialrâla awm hi mi tam takin an châk a, chuvângin he mi thangchhu hna chi hnih hi a eng zâwk zâwk emaw tal chu an bei hrâm hrâm ṭhîn a ni

BUNG 10

THANGCHHUAH

Thangchhuah dân hi kawng hnih a awm In lama thangchhuah leh ram lama thangchhuah Thangchhuah

hi thil harsa tak a ni a, a eng ve ve pawh hi mi narân tlin mi a ni lo Mi neinung mi huaisen mi hrisêl nih a ngai, Chuvangin mi rethei leh mi narân tân chuan tum rual loh tih tûr a ni

IN LAMA THANGCHHUAH — Hei hi mi neinung tih mi a ni sum leh pai nei kher lo mah sela, ran vulh lamah tal a hausa tûr a ni In lama thangchhuah tûra a tih tûrte chu hêngte hi a ni —

Chawnfâng — He mi tih nân chuan vawkpa pahnih leh vawktê pahnih Hnuaitea talh tûr leh Pathian sa tûr a ngai a ni Tin a neinung deuh chuan sialte pawh an talh thei bawk a ni

Tin Chawnfângah pawh hian zû chu nasa takin an in leh bawk a 'Chawng buh den kan ti a zû atân nula leh tlangvalin buh an dêng a chu mi atân chuan nula leh tlangval pualah zû an sa a, chu chu 'Sumdêng zû an ti a He mi ti chuan leikapui chehpawha kalkhang rawlha dawh leh khum mawnga chhuar siam hi an thei tawh

Sedawi chhun — Chu sial chu a pa a ni tûr a ni chal tak kher lo pawh a pawi lo Vawktê pahnih leh a pa pa khat Dawino kaihthehna ang kha a ngai tel bawk

Sial an chhun hma chuan nasa takin an lo inbuatsaih lawk a zû an sa lâwk chiam a seluphan an lo suih lawk bawk thîn a buhfai te thing te lo ngah lawk vek tûr a ni Seluphan suihtute chu zû te an pe a chu seluphan chu thingse thing hiam hnih leh tângphel laia sâng a ni tûr a ni Suih zawh sa diam chuan rambuaiah an dah a a ni hranah seluphan zâwntute chuan zu in pahin an zâwn hâwng thîn

An se chhun tûr chu an chaih hah hnêp a seluphan chu a chhuntu tûr kawtah an phun a, sial an han chaih hah hnêp hnu chuan seluphanah chuan an han thlung a a tâl vak theih lohna tûrin an thlung bet tlat a An han vua an han vua a, an vaw chau ta hle mai tihah chuan a nei

tupa chu haitêa tui leh fei kengin a lo chhuak a sial kiang ah chuan a ding a haitêa tui chu a han hmuam a sial chu a han phuh sang sang a, zawitein a chham a, a fei ken chuan a zakdawhah a han chhun a, nimahsela na lo têin a chhun tûr a ni a then phei chuan chhun pawh an chhun pem lo ve Chu mi zawhah chuan an chêkhlum ta a

A sa chu an chan a an chhûm a mi tinin an ei thei a ei thiang lo an awm lo Amaherawhchu naupang rêng rêng chuan an ei ve ngai lo Tin zû chu an sa teuh va an in dur dur a akhuain nuam ti takin an chên thîn Sedawi an chhun hnu chuan khumai chungah thehlan siam a thiang tawh An in sakte hi duh duhin an sawisa dang lam thei lo va, chutiang thiltih nei chuan tih theih chin a nei zêl thîn

Zânkhuang — Hei hi Khuangchawi ang deuh a ni a amaherawhchu zânah an chawi chhuak thîn a ni He mi tih nân sechal pakhat chu a ngai a; tin, vawkpa pakhat leh vawkte pahnih kha a tel a ngai bawk Zû pawh hi bâng lo a ni leh

He mi ti thei hi chu "Chhuahkhêl' an ti a puan dung zâwnga tial leh tukverh khâp bial vêl lek hawn theihna an lo nei leh a

Sedawi chhun hi a kar thlâkna a ni a a dang an tih leh hmain Sedawi an chhun leh zêl thîn, a hmasa bera kan sawi tawh ang kha rante chu an duh leh vek zêl

Mitthirâwp lam — Hei hi chu a hmaa mite ai hian a ropui hle Insênso hle a ngai a ni A hmain nula leh tlang vâlin remhnuaiah thing an ek chiam a an zâr dul a, chu chu ' Sathingzâr, ' an ti a A zârtu nula leh tlangvâlte chu zû leh sain an hrai chiam thîn

' Kêlkhawthang an ti a chu chu an taih a vawkpui nên thing zârtute chuan an ei thîn Hei hi nula leh tlang vâl sa bîl deuh a ni Zû tûr chu nula leh tlangvalte bawkin Chawnfânga tih dân ang khân an dêng tlut tlut a chu mi

te hrai nân chuan zû an sa hran a "Sumdêng zû," an ti a chu chu upate in loh nula leh tlangvâlho puai bik deuh a ni

Mitthirâwp lamnaa tel tûr chuan an chhûngte khualkhuaa mi pawh an chah khâwm vek thîn a La mu an la khâwm chiam a, luruh tiat lain an hlâwm a a tuamna tûr chuan puan a hran ngatin an tah a, puan tah âwng deuh suar a ni Chu chuan an la mu hlâwm chu an fûn a mihring lu ang takin an siam a, puan mawi deuh blekin an tuam chhâwng leh a A tak leh a bân atân chuan thing suih phêk hi an ţâwn kawkalh mai a chu chu puanin an tuam a mihring a ang thei hle Tin, ţhite an awrhin an behtîr a, puan an sintîr bawk a Chutiang chuan an chhûngte thi an hriat phâk chîne mi zawng zawng kha an lem chu an siam vek a khual khuaa an chhûngte thi pawh an siam vek bawk Chûng siamtu atân chuan upa deuh leh them thiam deuh apiang an ruai ţhîn Tin chûng chu an siam zawhna an zû te kha a lo thlum tawh chuan ran an talh a Ran chu sechal pakhat tal a ki hmâwr hawng tawh a ni tûr a ni a vawkpa leh vawkpui pawh a tel ngei tûr a ni a a tam lam erawhchu a nei zo athu a ni tam tak pawh an ti thei

Tin ran an talh ni chuan zupui chu an siak a, an khâwn bawk a, nula leh tlangvâlin an in chiam a

An mitthi lem siam (fam) kha pathlangah an tung tîar a upahovin mitthi ngaih hlate an sa a an lâm chiam bawk a An chhûngte thi tawhte kha an hmingah an vuah ţheuh va lungchhe takin mitthi ţah ang tak takin an ţah ţhîn

Tin upahovin hlang an siam a, chu mi ni bawk chuan hmun hrangah thingte an suih phêk a, leikapui angin tap chhak ua emaw lekin an ţâwn khâwm a tin, a sâwn kân nân a hmâwrte an zuah lâwr a a lai kilh nehin vawnbân an siam a chutah chuan an mitthi lem siam kha an ţâwn

bet a, an din kualtir pup mai a Tin a lai takah chuan mitten chhepui mai hi an siam a fafute an awrhtir a, chu chu anmahni siamtu aiawha an ngaih a ni a a hmingah "Thlahpa" an vuah Tin hlâng siamtu npahote kha ahran in zû te an pe a, a hranga an ei târin vawk an talh a, chu chu mi dang eipui lovin, anmahaiin an duh ang angin an ei târ a ni. Chutin an milemte an dintir zawh vek hnuah chuan tlai lamah hlâng chu mual laian an sâwn chhuak a vawi thum an sêp a, chu mi zawhah chuan an zawn lût leh a, sâk lamah chuan an thiat darh vek tawh thin.

Mitthirâwp an lam zawhah chuan a tlip nân Sedawi hi an chhun leh thin.

Khuangchawi.— Hei hi chu a hnuhnûng ber leh a bi kimna ang a ni tawh a, a hmaa mite ai khân a ropui leh zual a ni Tûn hmaa an thiltihte ang bawk khân nasa taka lo inbuatsaih lâwk a ngai leh a Sathingte an zâr a, sû pawh an sa lâwk leh teuh bawk a.

Khuangchawina tûr hian ran pawh a ngai tam tawh hle a ni, a tlêm berah sepa pathum leh vawkpa pakhat leh vawktê pahnih a ngai a ni, tin, sepui pakhat Tiangphal an tih chu a ngai bawk Khuangchawi leh a hmaa kan sawite pawh kha hun bîk neia tih a ni chuang lo va mite an hman tlân lai leh khaw nawm lai deuh favâng lam hian a ni deuh ber thin August thla te, September thla te October thla te a ni deuh ber Sathingzâr hi August thla vêl hian an zâr a thla thum dâwn lai an zâr hnuin an tih tûr chu an ti tan thin

Khuangchawi hian a nei zo chuan ran tam tak an talh a, an ropui hle thin Sathingzâr chu a ro veleh nula leh tlangvâlin an phur ta chiam a, azanah chuan zankhuain sû an in a, nula leh tlangvâl chu an lâm chiam bawk a nakinlawkah an thu a tlangvâlin nula pakhat theuh an chawi a, chu chu lâm an ti thin, Chu mi Sathingzâr phurh ni chuan khuangchawitupa in kha a chim thei lai te a lo

awm dah ang e tih hlauvin in chhia chu an siam a, chu vângin 'in chhe siam ni' an ti bawk ţhin a ni

Tin chu mi tûk chu ruai pui ni chu a lo ni ta a zîng aţangin ruaitheh tûr chuan an inbuatsaih ţan a nilêngin zû an in bawk a Mitthirâwp lama hlâng an siam ang deuh kha leikapui tê deuh ang hi an siam a Tlai lamah Khuangchawitu chhûngte kha an chuantîr a an duh chuan an laichînte pawh an tel ve a fanu nulate an neih chuan an chuang tel ngei tûr a ni Tichuan mualah an zawn chhuak a an sêp ta chiam ţhîn Tin a chuangate chuan a hmasa berin mipuiho zîngah chuan ar leh la mu fûn hi an han vawrh a chu mi zawhah chuan tangka te ţhi te an vawrh a an lo inchuh mur mur ţhin A nei zo chuan silai emaw darkhuang emaw te pawh an vawrh tel thîn Silai leh darkhuang chu amah tak zawng an vawrh lo va a aiawh atân hruizên bân chen lek hi an vawrh a, chu chu an inchuh ta luai luai thîn a a changtu apiang chuan silai emaw darkhuang emaw chu a nei ta a ni

Tin atûk leh chu Saruh cheuh ni an ti a ruai nawite kha an ei leh a zû an in a awm ni an kham leh ţhîn Khuangchawi hi in lama thangchhuahnaah chuan a tawp ber a ni tawh a bahzâr siam te tukverh hawn te a thiang tawh a puan leh diar tial te pawh a sin theihin a khim theih tawh Zawhzawzo an ti tawh a thangchhuah nu leh pa an ni tawh a ni Chuvangin Pialrâl kai thei chin ar lo ni ta

Tin thang chunga chuang an ti a chu chu 'Zaudawh' an ti

Zaudawh — Hei hi Khuang vawi thum chawi zawhah an ti ţhîn Vawi thum lai Khuangchawi nawn a ngaih avângin a harsa êm êm a lal hausa tih mi deuh a ni Mizo lal zîngah pawh hmân lai hian Vûtan Zau a dawh tih thu an sawi ţhîn a chu chu an hriat chhuna a ni Âwm e

Zaudawh nân chuan ran sepa pahnih leh sepui Tlângphal an tih hi a ngai a ni A nei zopa chuan ran tam tak pawh an sêng thei bawk

RAM LAMA THANGCHHUAH — In lama thang chhuah chu pa neinung tak tih mi a ni a Ram lama thangchhuah tûr chuan sa kâp thei tak pasalṭha tak nih a ngai a ni

Hei pawh hi thil namêm a ni lo Thangchhuahna tûr chuan hêng sate hi kah a ngai savawm sakhi sele sazuk sanghal Hêng hi kah kim har tak a ni sa dang chu tam tak kâp mah sela, heta mi hi a kim loh chuan thangchhuah an ni thei lo

Hêng kâp kim tûr chuan vawi tam tak ramhnuaia vahchhuah a ngai a achâng phei chuan rei tak tak va riah a ngai a chuvângin mi hrisêl tak leh chhûngte pawh hnathawk thei leh ngaihtuahawm lo mi neih a ngai, chutiloochuan pa mal tân chuan buh ei neih lohna fo a ni ang An va ramchhuak khân sa an va hmu fuh kher lo va thangchhuahna chi kher lo te an va kap a Tin achângin an kah chi ang vêk kha an va kâp a Chutichuan ram lama thangchhuah mi hi chuan a thangchhuahna sa chu panga emaw lek ni mah sela sa dang pawh tam tak a kâp tel a ni tih a lang

Sakhi — Hei hi a hmasa bera kah chuan ai a tluang bîk ṭhîn an ti a Ahrangin sakhi zû an siam ṭhîn chu chu sakhi kâp ve lo tân chuan in thiang lo a ni Hênga sa kah tûr kan sawi te hi an kah apiangin an ai ziah tûr a ni Sakhi hi vawkpa sûm ngaa ai thei chu sakhi zû an in nun an lal bîk Mi chhiain vawkpa sûm ngaa a aih leh lalin siala a aihin an lal theih zâwng a intluk a ni Chutianga sakhi mal ai tawh chu sakhi zu tupawhin lo zû sela ani chu khâwn hmasa ber tûr a ni a, a sema an sem pawhin pêk hmasak ber tûr a ni a, vêng hla takah pawh lêng bo

daih mah se an zawng chhuak hrâm tûr a ni a a in hmain tumahin in a thiang lo a ni

Savawm — Hei hi sa hrâng kah lawk lawk theih loh mi a ni He mi kah loh vânga miin thang an chhuah loh chuan savawm aiah zamphute an kâp a savawm aihin an ai ţhîn tichuan savawm kap anga ngaih an lo ni tawh

Se e — Sele an kahin êmaw sa dang pawh an kah a hnu lam bawia a tlûkin emaw a ha te a bal a a ke te a bai chuan Arhnuaichhiah an tih hi a awm ţhîn Sele chu tlu sual lo mah se Arhnuaichhiah hi chu a awm rêng rêng tûr a ni

Âr an man a khum luah an sa kah lu nên chuan Thlêngpui khup hnu thal leh thei lo an ti a thlêngpui in an khuh a a chungah a kâptupa chu a ţhu a, chuta ţhu chung chuan zû chu a in thîn chu chu a ni Arhnuai chhiah an tih chu

He sa panga hi an kah kim chuan Ram lama thang chhuah chu an lo tling tawh a chuvângin Pialral kai thei an ni ta Tin thang chuang atan muvanlai leh rûlngân an hmang leh

Chu thangchhuahpa chu a thih hunin mitthi kawngah chuan a sazuk kah kihreuvah chuan a chuang a tin rul ngân chu sazuk kihreuvah chuan a inzem a muvanlai chu a fu bawk a A sa kah dangte khân an zui a pu Pâwla pawhin a lo sai ngam ţhîn lo va tichuan ropui takin Pialrâl chu a lût ţhîn a ni an ti

Hman lai chuan upa deuh leh rawlthar kha ram lo vâk dûn sela, a naupang zâwk chuan sa lo kâp ta sela, a upa zawk chuan thangchhuahna tûra a bâk kha a lo nih chuan a kaha siam tûrin tlangvâl sa kah chu a dîl a tichuan ama kahah an siam ţhîn chutianga mamawh taka upain an dîl chuan naupang chuan hun a la ngah bawk a an la kâp leh zêl ang chu tiin kiana pêk mai chu an duh ţhîn

BUNG 11

MI LU LÂK CHÎN LAI VAI LO LEN

Hmasâng hian Lusei leh Pawi hi an lo indo ber a Tûn lai indo ang hian pumpui hmachhuana inbei vak hi a awm mang lo va, arûk arâlin a thei thei hi an rawl a, an ram riak emaw, an buh phur emaw, an tui chawi emaw, remchâng an hmuhna apianga an va tawn fuh kha chuan an bei ta ţhîn a An that a nunaute pawh zuah chuang lovin an that duh zêl a An lu an tan a an ak hawng a achângin sala mante an nei bawk a Sa kâp angin mi lu chu an han thlen a, bawhhla nên khua an lût a, an mi thah lu chu an ai ţhîn a

A leh lam leh lam chu chutiang chuan an inti tawn a râl hlau rêng rêng hian an awm a, mutmu pawh an tuah ngam ngai lo Achângin ţangho hi an inpun khawm chiam a, an rin loh hlânin an do khua chu an va rûn phut a an va that chiam ţhîn a ni

Vawi khat pawh Pawiho leh Fânaiho an inpun chiam a Khawnglung khua an rûn ta phut mai a nunau chenin an that vak a, tlêmtê chu an tlan chhuak ru a Râl an kian hnu chuan khaw chhûngah an han lût leh a, a lo reh ţhuap a, mi ruang chu lu bungin a lo awm phung mai a Mahni chhûngte ruang hlawm tum chuan an han vâk vêl a, an bre-chiang thei tawh mang si lo va, an hai nual hlawm a mahni chhûngte lo ruang pawh an hlâwm nual hlawm a Khuangthlûmah râlho chuan an mi thahte lu chu an ai a an ri dar dur mai a, chûngho thâwm chu a dam chhunzte chuan Khâwnglung aţang chuan an zu hre pha reng a Chu mi ţum chuan sal man pawh an ngah hle An sal mante hi ţhenkhat chuan an tiţha hle a, nupui pasalte pawh an neihtîr ţhîn a, nuam pawh an ti a, hun remchâng tha tak pawh awm sela tlan chhuah chu an duh tawh

kher lo Ṭhenkhat erawh chu an tlân a, ṭhenkhat chu thil khawrei deuh fe chma tlan chhuak ru lehte pawh an awm

Tin do lohte pawh a remchân phawt chuan kan ram pawn lama chi hrang hrang awm—Vai te Lakher te Mata te, Mirang te Tuikuk leh Tikam te hi—thah emaw man emaw ṭumin rawlrâlin an thawk chhuak ṭhin a An dote ngei an nih chuan lal tirhte pawhin an va rawl a chutichuan mi lu leh sal an rawn hawn kha an lo lâwmpui zêl a An do loh hnam erawh chu lalin bei tûrin a tir lo va, ṭhian insâwm khâwmin ram chhuak tur angin bulh̃u phurin an chhuak ta ngawt a An tum lam pan chuan an kal a thing lêrah te an lâwn a mi an enthla a raman emaw lovah emaw meikhu let let an hmuh chuan an pan ta vang vang a Chêtna remchâng nia an hriat phawt chuan an va bei thut a an th t a an duh duh chu [illegible] an hruai hawng ṭhin

Chutia dorâl hnuh lo an va that ta mai ṭhin chu lal ṭhenkhat chuan an lawm lo an lo hau hrep zâwk mah ṭhin

Achâng n Tlabung thlang lam luidung te ki u an hrût a S mite hu h vêla mi te a thla g leh deuhva mi te Kawr chhe mau labo an tihte chu an zuk th t a an hi chu an tan a p p khat a th ttu ring a z k tel ngeia sawi dân phei chuan Kan mi thah lu chu kan han dah khawm a an thluak chu kan inp r siak ta a p salṭha leh ṭha lo chu kan hriat ngei mai le a ti a

Sawrkârin chutiang tih chu ching lo tûr leh an tih fo chuan an hrem ngei dâwn a ni tih thu tein han rîkrap ṭhîn mah sela an sim d h chuang lo va Kan depho hnamte leh chuan, Lusei zawng la l mi an ni, lu an duh êm mai, ' an ti a an fate tihṭhaih nân t k an hmang a Kan ram pâwn lama hnam dang tam zawk an awm te leh chak zâwk an ni tihte l h hi a ring thei vak maug lo va Mi ngoho lah hi an tam êm êm an ring thei lo va ' Mingoho chu sâwm emaw lo ham an awm em maw ni? Kan thah vek

chuan tunge min bei thei tawh ang ni?" an ti mai si a Chutichuan Chhim leh Hmâr mi chuan an dep Vaihote leh hnam dangte chu an that fo va, salah man an nei zêl bawk a Tûn thleng hian Vai sal Lusei hnama lo awm hlen ta kan ramah hian an tam mai Hnam ṭha puin, Lusei zinga chhiar an lo ni ta

Kum 1871 January thla lai vêlin Mizoho chu Hringchâr kiang vêl thamah rawlrâlin an thawk chiam a Alexandra pur khuaa thingpui huanah an che a Sâp pakhat Winches ter an tih chu an that a A fanu kum ruk mi lek hi an man a, an hruai haw ta a Hmâr lam lal Bengkhuaia, Sailâm lal inah kum khat zet chu a awm Kum 1871 vêk chuan Vai a lo lian ta a, lal sâwm leh panga lai an tlâwm a, tin, chu Mingo naupang Mary Winchester an tih tê pawh chu an la chhuk leh ta a Mizovin a hming an sa a, Zolûti an ti Tin, amah lo pawh chu sal zakhat zet an chhuahtir bawk

Chu mi ṭuma Vai lian chuan a ram pum hian a la hmin sân lo va, chuvângin mi lu lâk leh mi sala man chu an la ching reng a A tâwp a tâwpah chuan 1889 ah an lo chhuak a, chu mi ṭumah zet erawh chuan an rawn hmin a, haw leh duh ta lovin tûn thleng hian min awm chilh ta a Kan ram hi Kumpinu rama chhiar tela a awm ve taktakna chu kum 1895 kha a ni Hmâr bial chu Assam ramah an telh a, Chhim bial erawh hi chu Bengal ramah an chhiar a Tin kum 1895 khan Chhim leh Hmâr hi Assam ram hnuaia dahin, an lo inzawmtir ta a ni Chu mi chinah zawng râl thuah chuan kan lo muang ta a, kan Sawrkârten min lo hmin a, fel takin min lo awp ta a Amaherawhchu thlarau lamah chuan kan la dawl chuang lo va kan la thim map mai

Kum 1907 khân Sâpupain Pastor Challiana leh Pastor Chuautera,Sâp ramah a hruai a, zan khat chu London khuaah Sâpupa leh Pastor Challiana chu inkhâwmna han

pui Exeter Hall an tibah thu sawi tûrin an sâwm ve a Chu mia an inkhâwm chanchin chu Challiana chuan hetiangin a sawi a Chu inkhawmnaa kan va lût chu mihring inkhâwm ka hmuh tam ber a la ni anmahni chu Sâp hlir an ni a an tlim khat hmur mai a 4 000 zet an ni Thu sawitu tûrte chu mipui hma lam dawhzâwl sâng takah hian mi ropui tak tak an ṭhu khup a Chairman leh a kianga thu tam fe chu Kumpinu upate an ni hlawm a tin ram hrang hrang atanga lo kalho Missionary te chu an thu ve khup bawk a An thawhna ram chanchin an sawi ṭheuh va Nakinah chuan Sapupa chu Mizo rama an hnathawh chanchin sawiin a han ding ve a Mizo hi hnam mâwl tak mi lu la mi an ni a hmânah pawh theokhat chu Hringchar vêlah an kal a Sâp pakhat an that a a fanu tê pawh an man nghe nghe a tûnah hi chuan Chanchin Ṭhain an nun dan te a tidanglam ta hle a tûn hma kha chuan zû an in chauhva hla sa mi an ni a tûnah zawng Pathian hla hi englai pawhin a hmei a pain an sa ta huai huai mai zâwk a ni tih thu hi a han sawi a Chu veleh mipui inkhâwmho chuan arual pui hian I tlangvâl hruai khân Mizo ṭawngin hla han sa teh se an ti ta phut mai a Zak teh mah ila mipui 4 000 zet hmaah chuan ka han zai ta ngaih ngaih mai a an kut chu an bêng ta dur dur mai a Mizo ram hi khawiil lai hmuna awm nge ni tih hriat ngai bleih loh a chanchin chu hriat an châk ta êm êm theuh mai a

Nakin inkhâwm bân veleh chuan inkhâwm hnung lama ṭhu nu pakhat hi a lo phei nal nal a, Khawinge, chibai i han inbûk teh ang u keimah hi asin nichina Sâp naupang tê Mizovin an man tia in sawi kha Zolûti ka nih hi, a ti ta mai a Nu tling zên zâwn, pasal nei a lo ni tawh nghe nghe a A ina lêngah te min sâwm ta a, vawi engemaw zât lai chu chaw eiah te min sâwm a Fanu nula leh tlangval pawh a nei a, a pasal pawh chu a la dam bawk a An chhûng chuan mi nuamsa tâwk, mi ṭha tak an ni

Chu nu chuan a naupan lai chanchin chu sawi tûr a la hre hle mai A hmarâm puanfên a naupan laia a fên ţhin leh a tuibûr zûk ţhin te chu a rawn phawrh chhuak a, a roh hle a a la chhuang khawp mai " a ti

